

eum sequenti puluere, qui capit: Piperis vnc. vnam. Piperis longi, caryophyl-
lorum, zingiberis, macis, añ vnc. dimidiam. Nucis moschatae, galangae, carda-
momi, añ drach. tres. Omnia simul commixta & vnita diligenter subigantur,
& in Electuarij formam redigantur. Datur vt præcedens.

ANNOTATIONES.

a Ioannis &c.) Non quidem in suo de Antidotis seu medicamentario libro, nam illic
eius compositionis nulla fit mentio: sed in sua, vt vocant, praxi, capite de Morbis neruo-
rum. Ibi nanque hanc Antidotum, quam Diacorum appellant, describit.

b Secacul.) Hanc vocem, qua Arabes crebro vsi sunt, recentiores variè interpretantur. *Secacul.*
Sunt enim qui Eryngium esse existimant, alij sigillum Salomonis, quidam sigillum fan-
ctæ Mariæ, siue Fraxinellam. Sed in vniuersum omnes errant. Quippe Secacul Mauritanis
Indica est radix, quæ hodie ad nos non amplius affertur, adeoq; incognita. Quapropter vt
quod sit illius succedaneum, cognoscamus oportet. Non est autem aliud, quàm Sifari, si- *Succedaneum.*
ue Siferis, fatiui præsertim, quæ Germanis Geirlin / officinis Mesuen sequentibus Baucia *Secacul.*
nominatur, radix. Quod in primis confirmat Mesues, qui in Sectione de conditis, radi-
cem Bauciae, eandem cum Secacul esse, scribit. Accedit, quòd Sifari radix cocta stomacho
utilis sit, vrinam & venerem cit, cordi q; conualescentium conducit, omniaq; ea quæ Se-
cacul potest. Quapropter reprehensione dignus est Bernardus Desfennius, qui liberum *Desfennij er-*
perimitit pharmacopœis, vt deligant vtram radicem, Eryngij scilicet aut Polygonati ve- *ratum.*
lint pro Secacul, quum neutra sit radix, vt alibi fufius ostendimus.

c Zingiberis.) Post Zingiber Cordus subijcit rosas, sed minus rectè. Siquidem earum *Cordi error.*
neque Mesues, neque Nicolaus Antidoto ex acoro mentionem faciunt. Præterea illarum
in hac compositione nullus esse vsus potest: quòd minimè vt reliqua calefaciant, sed re-
frigerent potius.

DE ANTIDOTIS ROBVR CORPORI
ADIICIENTIBVS, SOLIDIS, SE-
ctio quarta.

DIA RHODON ABBATIS.

Nicolai Myrepsici.

I.

ANTIDOTVS è rosis *a* Abbatis, id est, præsidis collegij:
valet aduersus ventriculi calorem, potissimum verò iecoris,
lienis, pulmonisq; & in vniuersum contra omnem corporis
noxam, à calore ortam. Efficacissima præterea ad febres acu-
tas, ardentesq;. Cardiacis & coeliacis plurimum auxiliatur: i-
tem defectionibus animi è corde natis. Accipit fantali albi &
rubei, añ drach. duas, & dimidiam. Tragacanthæ, gummi arabici, & spodij, añ
scrup. duos. Afari, maltiches, spicæ Indicæ, cardamomi, croci, ligni aloes, ca-
ryophylli, galliæ moschatae, anisi, fœniculi, cinamomi, succi glycyrrhizæ,
b rhei barbari, seminis ocimi, *berberis, seminis intybi & portulacæ, seminum
peponis, cucumeris, cucurbitæ, citruli, añ scrup. vnum. Margaritarum, ossis
cordis ceruini, añ scrup. dimidium. Rosarum, sacchari candi, añ vnciam vnam,
drach. tres. *c* Corallij, crystalli, seminis lactucæ, papaueris albi, mandragoræ, añ
scrup. vnum. *d* Nymphaeæ, vel Semperuiui florum, scrup. duos. Moschi, gra-
natriæ & dimidium. Sacchari dissoluti in stillaticio rosarum liquore, quantum
fatis est.

ANNOTATIONES.

a Abbas, id est, præsidis collegij.) Ex hac Nicolai interpretatione, vt ne id quidem silen- *Monasteria*
tio transeamus, palàm apparet, Monasteria olim non fuisse nisi monastica Collegia, siue *qua olim.*
Scholas, in quibus reiecta seculi cura, doctrinæ, moribus, pietati, pudicitia, & continen-
tiæ vacabant: adeoq; veluti seminaria ordinis Ecclesiastici fuerunt. Siquidem in monaste-
rijs educati, illinc ad Episcopale munus vocati sunt. Atque vsitatum fuit, vt ecclesiæ Chri-
sti clericos ac ministros cœnobio suppeditarent. Nostratia contrà, non sunt nisi cœtus

R iij otio-

Nostratia
qualia.

otiosorum & ignauorum, imò sceleratorum hominum. Nam illic non aliter ac porci in
haris faginantur, nec vllus hominum ordo magis omni vitiorum turpitudine inquinatus
est, omniq; obscœnitate scætet. Quid multa? edunt, bibunt, ludunt, scortantur, adul-
teria & idolomanias exercent, nec vlli profunt: vt mirum sit, Christianos principes hæc
lupanaria æquo animo, & bona conscientia ferre posse. Illinc enim non nisi Satanæ mini-
stros prodire, atq; ali præ dolor constat. Porro ne id silentio inuoluam, notat me hoc loco
Franciscus Alexander, quasi veterum oblitus, nouissima quæq; tantum amem, & admi-
rer. Quam falsò autem me hoc nomine accuset, norunt omnes, vt qui perpetuo ad fontes
reuocare medicos studeam. Atq; in hac compositione ad Nicolaum tanquam ad eius au-
torem, omnes reuoco, Mesues compositione neglecta, & nostratibus officinis inuoluta:

β Spodij.) Per spodium autem non intelligendum nisi officinarum, hoc est, ebur v-
stum. Id enim adstringit, adeoq; huic Antidoto conueniens est.

Rheum bar-
barum.

β Rhei barbari.) Per rheu barbarum hic non intelligendum erit, id quod hodie ita vo-
cant officinæ, sed potius rheum Ponticum. Nam Nicolaus hoc in loco, vt multis alijs,
vulgi errorem, qui è Mesuæ placitis emanauit, secutus, Rheum barbarum cum Pontico
contudit. Quapropter pharmacopœi in construenda hac Antidoto, Rheo pontico, aut in
eius penuria, Centaurij magni radice, quam ipsi etiam Rheum ponticum vocant, vti de-
bent. Nam id hepaticos mirificè iuuat: & ad febrium circuitus, omnesq; phlegmones, Di-
oscoride teste, vtile est. Quare non, vt aliqui putant expungendum, quod id quod solu-
endi aluum vim habet, huic compositioni inferendum non sit.

* Berberis.) Nicolaus hanc dictionem βεβερεις, suo haud dubiè tempore vsitatam, reti-
nuit. Hac verò voce Arabes eam stirpem quam Græci οξυανθάου nominant intellexerunt,
non fruticem illum qui hodie Berberis vocatur. Oxyacantham verò altero nostrorum
de stirpium commentariorum tomo descripsimus. Quum autem vtraq; Berberis eadem
facultate prædita sit, in alterius inopia, altera vti licet.

Omissa in hac
Antidoto.

c Corallij.) Quatuor hic in Latinis codicibus desiderantur simplicia, nempe Coralli-
um, crySTALLUS, semen lactucæ, & mandragora: quæ, quum ad calorem frangendum ac mi-
nuendum sint efficacia, potissimum lactucæ semen & mandragoræ radix, non sunt vlla
ratione omittenda. Refrigerat autem & Corallium mediocriter. Quapropter nihil mi-
rum fuit non nullis qui compositionis rationem non satis tenuerunt parum fuisse hanc
compositionem probatam, præsertim ad calidos affectus. Perturbauit enim dubio pro-
cul eosdem quod hic calida, vt sunt crocus, lignum aloës, caryophylli, ocimum, & id ge-
nus alia, frigidis commixta sunt. Verum illi non animaduertunt hæc esse ideo admixta, vt
ijs qui cordis syncope laborant hæc Antidotus quoque conferat. Desseñnius itaq; non sine
errore, hæc in suo medicamentario libro omittit. Quapropter ijs febribus quibus synco-
pe maximè coniuncta est competit.

Nymphaea.

d Nymphaeæ florum.) Nicolaus habet, Caphuræ grana 7. Secutus est verò & hic Nicola-
us communè multis, præsertim Mauritanis, errorem, qui Caphuram, vel vt ipsi loquun-
tur Camphoram, refrigerandi vim habere putant, quum potius calefaciendi facultate

Lib. 9. Simp.

prædita sit: vt alibi copiosissimè demonstraui, ita vt hic repetere non sit necesse. Quum
itaq; Caphura, quæ bituminis genus est, calefaciat, non debet huic Antidoto misceri. Non
enim quod nonnulli putant, vt sua tenuitate medicamenta frigida penetrare faciat: sed
quod refrigerare credita sit à Nicolao indita est. Pro ea igitur Nymphaeæ, vel vt officinæ
nominant, Nenupharis flores, qui non segniter refrigerant, substituimus. Poterit autem
pro ea etiam Semperuiui succus subijci, quem iridem refrigerare, & modicè desiccare
constat.

Desseñnius
notatus.

DIA TRION SANTALON.

Nicolai Myrepsici. sect. 1. cap. 213.

II.

Antidotus è tribus santalis, ad ventriculi & iecoris calorem utilis est. Præ-
terea mirum in modum tabidis, & regio morbo correptis auxiliatur. Re-
cipit trium santalorum, rosarum, añ drach. duas, scrup. duos. ^a Rhei barbari,
β Spodij, succi glycyrrhizæ, seminis portulacæ, añ drach. duas. Amyli, gummi
Arabici, tragacanthæ, seminum peponis, cucumeris, cucurbitæ, citruli, & in-
tybi, añ drach. vnam, scrup. vnum. ^b Nymphaeæ florum, scrup. duos. ^c Viola-
rum, vnc. dimidiã. Rosarum, quantum omnium aliarum specierum. Saccha-
ri albissimi, quod satis est.

ANNOTATIONES.

^a Rhei

a Rhei barbari.) Et hoc loco accipiendum à pharmacopœis, propter causam in præce- *Rheum bar-*
denti Antidoto expositam, rheum Ponticum vocatum. *barum.*

b Spodij.) Et hic per Spodium vt in omnibus alijs ferè compositionibus, ebur vstum intelligendum est. Quod hic semel monuisse satis sit.

b Nymphaeae florum.) Habet & hic Nicolaus, Caphuræ scrup. vnum. Nos autè substituimus, Nenupharem, propter rationem loco iam ostenso prolatam. Licebit autem pro ea succum Sedi maioris substituere. Hoc vt toties moneam, me quorundam sycophantarum cogit improbitas, qui nisi passim consilij mei rationem indicem, singula in pessimam interpretantur partem, & calumniose traducunt. Qui verò ob tenuitatem substituisse me dicunt flores Nymphaeae, non ob refrigerationem, iniuriam mihi faciunt, quod id ne somniarim vnquam.

c Violarum.) In Latinis codicibus desiderantur.

d Rosarum, quantum omnium aliarum specierum.) Græcè ῥοσῶν, ὅσα τὰ ἀνθῶνα. Omiseram in priore editione hæc verba, quod antea facta esset rosarum mentio. Verum quum disertis verbis harum in græco Nicolai codice mentio fiat, & hæc rosarum quantitas Antidoti vires augeat, melius est vt omisis rosarum duabus drachmis, postremo vsurpemus.

DIA TRAGACANTES FRIGIDA.

Nicolai Myrepsici. sect. 1. cap. 98.

III.

Antidotus è tragacantha frigida, utilis ad thoracis grauitatem, tussientes, pleuriticos, peripneumonicos, lienosos, & ad sitim immodicam à plurimo pulmonis calore ortam, in ore retenta, ac sensim dissoluta. Admodum etiam laudatur ad raucitatem vocis. Prodest tabidis, macieq; confectis. Capit tragacanthæ albæ, vnc. duas. Gummi arabici, vnc. vnam, drach. duas. Amyli, vnc. dimidiam. Glycyrrhizæ, drach. duas. Penidiorum, vnc. tres. Seminis peponis, cucumeris, cucurbitæ, & citruli, añ drach. duas. *b* Seminis vrticæ, papaueris albi, añ drachmas tres. *c* Florum nymphaeæ, scrupulum vnum. Sacchari, quantum satis videbitur.

ANNOTATIONES.

a Frigida.) Ad sequentis differentiã, quæ calida dicitur: adeoq; ad contrarios frigidos- *Frigida.*
ue affectus, perinde vt præsens ad calidos, adhibetur.

b Seminis vrticæ.) Semina vrticæ & papaueris albi in Latinis codicibus desiderantur. Nequaquam autem omittendum vrticæ semen, vtpote quod educationi humorum ex thorace, adeoq; pleuritidi, & peripneumoniz, plurimum conducit. Tenuantis enim sine calore facultatis est, quo nomine lentos & crassos humores è pulmone educit.

c Florum nymphaeæ.) Nicolaus habet, Caphuræ scrup. dimidium. Nos duplicato pondere, vt in præcedentibus quoq; fecimus, Nenupharis flores pro Caphura substituimus. Possunt etiam flores violarum pro Caphura substituunt succus Semperuiui.

DIA TRAGACANTHES CALIDA.

Nicolai Myrepsici. sect. 1. cap. 99.

IIII.

Antidotus è tragacantha frigidis affectibus thoracis, asthmaticis, & difficulter excreantibus confert. Habet tragacanthæ, * librã dimidiam. Hyssopi, vnc. dimidiam. Fœnigræci, drach. dimidiam. Amygdalarum ambarum, nucum pinearum repurgatarum, añ vnc. dimidiam. Cinamomi, vnc. vnam. *a* Seminis lini, zingiberis, glycyrrhizæ, & succi eiusdem, cubebarum, añ vnc. dimidiam. Sacchari, quod satis est.

ANNOTATIONES.

Hæc descriptio à vulgari, & ea quæ in Cordi medicamentario libro habetur, non nisi *Cordus.*
ponderum ratione differt. Nos Græci codicis fidem secuti sumus, quam pluris fecimus quàm Latinorum codicum consensum.

* *Libram dimidiam.*) Græcè ἡ βζ Scio Franciscum Alexandrum reprehendere, quod non recte libras quinq; pro dimidia legatur, quum tamen ego conuerterim libram dimidiam, & nequaquam libras quinq;. Sibi igitur is error potius imputandus erit, vt qui notam s. quæ dimidiam denotat, pro quinq; legit & interpretatus est. Quare non temere factum est, vt notis ijs eiectis, pondera integras dictionibus scribere voluerim.

R iij a Seminis

Lini semen.

a Seminis lini.) Græcus codex habet ἀμύλον, amyli. Mihi igitur, ita monentibus Latinis codicibus, videtur λινου legendum esse. Siquidem lini semen vitijs thoracis medeatur: tussimq; Dioscoride teste, leniat. Et fuit facilis ab vna in aliam dictionem lapsus. Accedit quòd amyllum contra fluctiones vtile sit, & sanguinis reiectiones, adeoq; sputa cohibeat, in frigidis thoracis affectibus, & asthmaticis non conueniat. Quare non est cur miretur Franciscus Alexander, quòd lini semine, contra Græci codicis, qui legit ἀμύλον, fidem, pro amylo substituerim.

DIA PENIDION. NICOLAI

Myrepsi. sect. 1. cap. 97.

V.

VAlettusientibus, ^apleuriticis, peripneumonicis, asperitati faucium, raucitati, voci amissæ, & raucæ. Accipit nucum pinearum, amygdalarum, seminis papaueris albi, singulorum drachmas duas, scrupulum vnum. Cinamomi, caryophyllorum, succi glycyrrhizæ, tragacanthæ, Zingiberis, gummi arabici, amyli, seminum peponis, cucumeris, cucurbitæ, & citruli, singulorum drachmam vnam. ^bCaphuræ, scrupulum vnum. Serapij violati quod satis est. Dein affunde aquæ libram vnam, violarum drachmas tres, atq; hæc ad tertias decoque, perq; saccum colato. Decoctum hoc accipe, & in id conijcito sacchari libram vnam, aut quantum satis erit. Posthac species omnes prædictas probe tritas impone, & cum ipsis penidiorum drachmas sex, & dimidiam, atq; bene subactas conijce in mortarium, & probe contunde ^cdonec solidescant, deinde à mortario auferens impone vasculo, & cum stillaticio liquore exhibe.

ANNOTATIONES.

a Pleuriticis & peripneumonicis.) Non quidem in principio, sed postquam phlegmone rupta est.

b Caphura.) Quum Nicolaus, vt iam aliquoties monui, communem aliorum medicorum errorem sequutus, caphuram frigidam esse opinatus sit, & hoc loco è contextu remouenda erit, & pro ea substituendi flores nymphææ.

c Donec solidescant.) Vnde satis patet, Nicolaum in formam ecligmatis hanc compositionem redegisse, contra morem nostri temporis medicorum, qui ex ea tabulas conijciunt. Possent pharmacopœi hanc vtroq; modo componere, & reconditam in suis officinis habere. Sunt enim ex eruditis qui hanc antidotû ei quæ mox sequitur, tanquam ex fonte petitam anteferunt.

DIA PENIDION.

Nicolai præpositi.

VI.

Antidotus è penidijs valet ad omne vitium pulmonis, tussiculosis, asperitati faucium, raucitati, ex siccitate ortæ, voci amissæ, tabidis deniq; & purulentis. Accipit ^apenidiõrû, ^bvnc. duas. Nucum pinearum, amygdalarum repurgatarum, seminis papaueris albi, añ ^cdrach. tres, scrup. vnum. Cinamomi, caryophyllorum, succi glycyrrhizæ, tragacanthæ, zingiberis, gummi Arabici, amyli, seminum ^dpeponis, cucumeris, cucurbitæ, citruli, añ ^edrach. vnam, & dimidiam. Florum nymphææ, ^fscrupulum vnum, Sacchari albissimi, quod satis est.

ANNOTATIONES.

Hæc Antidotus ei quæ est in Græco Nicolao non prorsus respondet, quòd scilicet ad ponderum rationem, & conficiendi modum attinet. In ponderibus enim Latinos codices, & Actuarius magis secuti sumus: in conficiendi modo, vsitatam rationem, quæ in alijs solidis obseruatur. Notat tamen me hoc loco iterum Franciscus Alexander, quòd pondera & simplicia toties augendo & minuendo immutem, nec animaduertit, quòd eius mutationis semper causas adijciam. Parum præterea memor, quòd & ipse hanc Actuarij compositionem aliquot simplicibus ex Myrepsõ augeat. Quare perperam in me reprehendit, quod metipse aliquoties facit. O detestabilem reprehendendi temerè alios libidinem.

a Penidiorum.) Modum autem parandorum penidiorum infra in sectione decimæ octaua indicabimus.

b Vncias

b Vncias duas.) Sic haud dubiè legendum erit, vt liquet ex Actuario qui habet drachmas sedecim, quæ libras duas constituunt.

c Drachma tres &c.) Scribunt alij drachmas duas & scrupulum.
d Peponis.) Ita passim habet Nicolaus græcus, vbi Latini codices legunt Meloni. Nihil autè refert, vtrum ex ijs seminibus ad conficienda medicamenta vsurpes, quum eiusdem planè sint facultatis. Quod semel hic monuisse sufficiat.

e Drachma vna, & dimidia.) Legendum ex Myrepsio drachma vna, vt ex eiusdem descriptione, quam mox subiiciemus patebit.

f Scrupulum vnum.) Rectè ita legitur, quum in præposito perperam tantum grana septem, vel tertia scrupuli pars habeatur.

MANVS CHRISTI.

Recentiorum inuentum.

VII.

Antidotus manus Christi dicta, deiectis viribus medetur, ardentibus febribus, & id genus alijs affectibus. Caput sacchari clarefacti, libram vnã. Aquæ rosaceæ, libram dimidiã. Concoquantur, dum rosacea aqua igni euanescat, & saccharum iustam crassitiem consequatur: tandem agitentur & adijciuntur margaritarum minutissimè tritarum, *b* vncia dimidiã, & marmoris aqua rosacea consperso infundatur: fiantq; orbiculi, seu, vt hodie vocant, rotulæ.

ANNOTATIO.

a Manus Christi hæc Antidotus, perinde atq; ea quæ est apud Nicolaum ordine 467. *Manus Christi cur dista?* id est, Manus Dei, à presentissima iuuandi facultate, appellata est: quod scilicet non aliter quàm si Christi manus accedat, data ægrotantibus succurrat. Conficitur autem bifariam, cum vnionibus, seu margaritis: & sine illis. Prior conficiendi modus, hic est expressus. Alter nihil distat à priore, nisi quòd non adijciuntur margaritæ. Hinc est, quòd officinæ priorem confectionem manum Christi perlata nomen. Siquidem vniones ipsæ Perlas appellare consueuerunt. *Manus Christi perlata.*

b Vncia dimidia.) Sunt qui vnciam integram adijciunt. Atq; ita quidem magis efficax, & sumptuosius redditur medicamentum. Sunt etiam qui vncie vni sacchari, drachmam vnã vnionum addant.

ROSATA NOVELLA,

Nicolai Myrepsici. numero 204.

VIII.

Rosata nouella, efficax ad calorem stomachi, & ad icoris pulmonisq; siccitatem. Sitim restinguit, vomitum compescit, stomachi & cordis imbecillitati succurrit. Sudores dissoluentes discutientesue reprimat. Cardiacis, pulmonarijs, & ijs qui diutino morbo sunt extenuati, & in virium defectum incidunt, plurimum auxiliatur. Recipit rosarum viridium, glycyrrhizæ, añ vnc. vnã, scrup. duos, & dimidiũ. Cinamomi, drach. duas, scrup. duos, grana duo. Caryophylli, spicæ, galangæ, zingiberis, nucis moschatae, zedoariæ, styracis, cardamomi, seminis apij, añ scrup. vnum, grana octo. Sacchari albissimi, vel mellis atticì, quod satis est.

ANNOTATIO.

Quum multa calida huius antidoti compositionem constituent, merito ob id in magnis stomachi ardoribus suspecta fuerit. Præstat itaq; hanc non per se in calidis vicijis, sed cum Serapio violarum aut rosarum, aut decocto hordei, vel prunorum propinare.

a Grana duo.) Notat me hoc loco Franciscus Alexander quasi ipse præter Myrepsitentiam hoc pondus adiecerim, quum in eo disertè legatur *ὀστάκοικκα β.* Sed hoc est folenne Franciscò, vt Matthiolum calumniando sequatur, & mihi affingat errores, vbi nulli sunt.

AROMATICA ROSATA GABRIELIS,

ex Ioanne Damasceno.

IX.

Antido.

ANtidotus aromatica rosata Gabrielis, cerebrū, cor, ventriculū, & omnia nutritioni famulantia membra roborat, appetentiam excitat, concoctionem iuuat, viscerum excrementosam humiditatem absumit, imbecillitatem firmat, ac ex morbo conualescentibus auxiliatur. Accipit rosarum rubrarum, drach. quindecim. Glycyrrhizæ rafa, drach. septem. Ligni aloes, santali flauī, drach. tres. Cinamomi, drach. quinque. Macis, caryophyllorum, añ drach. duas, & dimidiā. gummi Arabici, tragacanthæ, añ drach. duas, scrup. duos. Nucis moschatae, cardamomi, galangæ, añ drach. vnam. Spicæ nardi, drach. duas. Ambrae tinermae, scrup. duos. Moschi, scrup. vnum. Sacchari quantū satis erit, dissoluti in stillatio rosarum liquore.

ANNOTATIO.

Non me latet esse qui hoc loco Electuarium de aromatibus siue aromatum Galeni proferant. Verum quū falsò Galeno adscriptum sit, utpote quod è multis simplicibus illi ignotis constructum, & nostratibus officinis inusitatum sit, studio id omisimus.

AROMATICA CARYOPHYLLATA,
Ioannis Damasceni.

X.

ARomatica caryophyllata, cor, ventriculum, & reliqua nutritionis membra roborat, nauseam & vomitum reprimit, flatus dissipat, putredinem humorum in ventriculo arcet. Recipit caryophyllorum, drach. septem. Macis, zedoariae, galangæ, santali citrini, pastillorum de rosis, cinamomi, ligni aloes, spicæ nardi, piperis longi, cardamomi, añ drach. vnam. Rosarum, vnc. dimidiā. Glycyrrhizæ, galliæ moschatae, añ drach. duas. Folij, cubebæ, añ scrup. duos. Ambrae, drach. vnam. Moschi, scrup. dimidium. Sacchari candidissimi, quod satis est.

DIAMBAREOS.

Ioannis Damasceni.

XI.

ANtidotus Diambra vocata, cerebrum, cor, ventriculum, ac ventrem reliquum inferiorem calefacit & roborat, exhilarat, concoctionem iuuat, affectibus vterinis, et omnibus alijs frigidis prodest. Senibus ob id ac mulieribus salubre. Capit cinamomi, daronici, caryophyllorum, macis, nucis moschatae, folij, galangæ, añ drach. tres. Spicæ nardi, cardamomi maioris & minoris, añ drach. vnam. Zingiberis, drach. vnam, & dimidiā. Santali citrini, ligni aloes, piperis longi, añ drach. duas. Ambrae, drach. vnam. Moschi, drach. dimidiā. Sacchari albissimi, quantum sufficere potest.

ANNOTATIO.

a Drachmam vnam. Hic me, non sine maxima iniuria, reprehendit Franciscus Alexander, quod vnà cum Cordo legam drachmam vnam, quum constet omnia Ioannis Damasceni exemplaria habere aureum vnum, pro quo ipse etiam Franciscus drachmam subiecit. Nam nisi id fateatur, necesse est, vt Moschi non drachmam dimidiā, sed aureum dimidium adijciat. Non esse autem nisi drachmam vnam Ambrae huic compositioni inferendam, omnes Mesues codices testantur. Accedit, quod maiorem eius quantitatem neq̃ Myrepsus probet, vt qui eius tantum scrupulos duos inijciat. Sic perpetuo huic vitio obnoxius est Franciscus, quod ipse passim in Matthiolo damnat. Quod etiam scribit mihi fatale esse vt vel addam, vel succidam, fateor verum esse, modo omnes intelligant me id non facere temerè: sed ita monentibus codicibus eorum autorum vnde compositiones illæ desumptæ sunt: aut vt id faciam rationibus non leuis momenti, quas semper adijcio, me cogentibus. Quare potuisset hac reprehensione abstinere Franciscus, nisi reprehendendi alios temere libidine laboraret.

DIAMOSCHV DVLCIS,

Ioannis Damasceni,

XII.

Dia-

Diamoschu dulcis, ad frigidos cerebri affectus sine febre, melancholiam, & illi connatam tristitiam sine causa manifesta, vertiginem, epilepsiam, resolutionem, oris torturam, cordis palpitationem, pulmonis affectus, & spirandi difficultatem, conducit. Accipit croci, doronici, zedoariae, ligni aloes, macis, añ drachmas duas. Margaritarum^a albarum, serici crudi vsti, charabe, corallij rubei, añ^b drachmas duas, & dimidiam. Galliae moschate, ocimi citrati, añ^c drachmam vnā, & dimidiā. Benalbi & rubei, folij, spicę nardi, caryophyllorum, añ drachmam vnam. Zingiberis, cubebæ, piperis longi, añ drachmam vnam, & dimidiā. Moschi, scrupulos duos. Sacchari candidissimi, quod satis est.

ANNOTATIONES.

^a *Albarum.*) Ita potius quàm Ambarum esse scribendum censeo: vt intelligat integras *Albarum* & non perforatas. Id quod ex Auicenna maximè patet, qui disertè habet Margaritarum non perforatarū. Integras autem præstantiores esse, iam antea dictum est. Sunt quoq; albæ meliores: quanto enim lucidiores, rotundiores, crassiores, & candidiores sunt, tanto certè efficaciores margaritæ.

^b *Ana drachmas duas, & dimidiam.*) Secus vulgares filij Mesue, codices legunt. Nos verò emendatioribus secuti, hic & multis alijs in locis pondera variavimus: quod semel monuisse satis sit. Atque ita hoc loco scribendum esse, hinc maximè patet: quod nisi sic legamus, inutilis esset eiusdem ponderis repetitio.

^c *Ana drachmam vnam, & dimidiam.*) Non ignoro & hoc in loco in nonnullis codicibus Mesues secus legi. Quia verò in melioribus ac castigatioribus libris ita vt nos monuimus legitur, & quod aliàs nulla necessitate idem pondus repereretur, ideò hanc lectionem tanquam veriore alteri prætulimus. Vt minimè opus fuerit Francisci Alexandri monitione quasi ignorarem in quibusdam exemplaribus aliter legi.

DIAMOSCHV AMARA.

Ioannis Damasceni,

XIII.

Diamoschus amara, ad prædicta efficacior, & præterea ventriculi humores putres potentius absumit. Habet prædicta omnia, quibus adijciuntur absinthij, rosarum, añ drachmas tres. Aloes lotæ, vncia dimidiā. Castorei, ligustici, añ drachmam vnam. Cinamomi, drachmæ duæ, & dimidiā. Sacchari albissimi, quantum sufficit.

DIAGALANGA.

Ioannis Damasceni.

XIIII.

Dialangala ventriculi & icoris intemperiem frigidam sanat, ob id concoctionem iuuat, ructus acidus compescit, & flatus crassos potenter dissipat, atq; ab eis natas inflationes. Oris halitum commendat, ac eiusdem fetorem gigni prohibet. Recipit galangæ, ligni aloes, añ^b drach. sex. Cayrophyllo- rum, macis, ligustici, añ drach. duas. Zingiberis, piperis longi, piperis albi, cinamomi, añ drach. vnam, & dimidiam. Calaminthæ^c siccæ, menthæ siccæ, cardamomi, ^d spicę nardi, seminis apij, foeniculi, ^e carui, anisi, añ drach. vnā. ^f Calami aromatici, drach. vnam, & dimidiam. Sacchari albissimi, quod satis est.

ANNOTATIONES.

^a *Ioannis & c.*) Describitur etiam à Nicolao, capite 222. Sectionis primæ ad verbum, nullo planè præterito medicamento simplici, excepto vno cardamomo.

^b *drach. sex.*) Cordus in suo medicamentario libro, contra omnium codicum fidem *Cordus* habet drach. septem. Quinetiam in Nicolao disertè est L s. id est, drachmas sex.

^c *Siccæ.*) Ita in omnibus Latinis codicibus legitur. Quapropter in Nicolai manuscri- *Nicolai locus* pto codice mendose $\chi\upsilon\lambda\omicron\upsilon$ pro $\epsilon\eta\sigma\omicron\upsilon$: id est succi, pro siccæ, scribitur. Huc accedit, quòd in so- *restitutus*.

lida Antidoto, qualis hæc est, locum succus non habeat.

^d Spicæ

d Spicæ nardi.) In quibusdam codicibus desideratur, sed parum rectè, Siquidem Nicolaus eius quoque mentionem facit, & $\sigma\alpha\chi\upsilon\upsilon$ minimè in sua descriptione omittit.

Carnabadii. *e Carui.*) Nicolaus habet $\kappa\alpha\rho\upsilon\beta\alpha\delta\iota\upsilon$. Ut hinc pateat, Carnabadium recentioribus Græcis non esse nisi Careum, quod supra etiam diximus.

f Calami odorati.) Nicolaus quoque postremo illum collocat loco, Sed parum refert quo loco statuatur, modo ubiq; ponderis sit eadem ratio.

DIANTHON. NICO-
lai Myreplici. numero 46.

XV.

Antidotus è floribus, succurrit præter rationem tristibus: animi enim læticiã auget. Item cardiacis, elephantia correptis, animi defectionibus, & cordis syncopi. Prodest etiam destillatione affectis & in vniuersum omni corporis accordis imbecillitati. Caput florum rosmarini, vnciam vnam. Rosarum, violarum, glycyrrhizæ, añ drachmas sex. Caryophyllorum, spicæ nardi, nucis moschatae, galangæ, cinnamomi, zingiberis, *b* zedoariae, maceris, ligni aloes, anisi, cardamomi, anethi, añ *c* scrupulos quatuor, Sacchari albissimi, quod factis erit.

ANNOTATIONES.

z *z* *z*

a Floribus.) Græcè est $\delta\iota\ \alpha\upsilon\theta\iota\sigma\upsilon$. Nam etsi vetustioribus Græcis $\alpha\upsilon\theta\iota\sigma\upsilon$ florem simpliciter omnem significet, tamen posteriores Græci, Actuarius præsertim, & Nicolaus, propter eius excellentiam sic tantum Rosmarini coronarij florem nominarunt. posset itaq; commodius appellari Antidotus è floribus Rosmarini.

Zedoaria.

b Zedoaria.) Non est in Græco Nicolao. Verùm, quum eius in omnibus Latinis codicibus, & apud Actuarium mentio fiat, corpusq; imbecillum reficiat, omittendum esse minimè putauimus.

c Scrupulos quatuor.) Nicolai manuscriptus græcus codex habet scrupulum vnum. Sed quia id pondus satis exiguum est, & Latini codices omnes quatuor scrupulorum, ut Actuarius quatuor drachmarum mentionem faciunt, præstat quatuor quam vnum scrupulum ad huius Antidoti confectionem vsurpare. Ut hoc etiam loco mirari subeat Alexandrum Vercellensem, quod me teste quasi inconstanti in simulet, quod alter in Nicolai codice, alter verò in libro 2. de compositione medicamentorum legam, quum tamen disertis verbis eius rei causam in annotationibus meis exposuerim.

DIAMARGARITON.

* Nicolai Myreplici. numero 37.

XVI.

Antidotus è margaritis, ad vniuersi corporis refrigerationem confert. Cardiacos, animo deficientes, mulieres vterum ferentes, præfociones vteri, cordisq; syncopen iuuat. Omnem virium imbecillitatem firmat. His quos animus deficit, supraq; modum tristibus mirifice auxiliatur. Omnem vitalium partium noxam discutit. Insuper asthmaticis, tussientibus, tabidisq; succurrit. Ventriculi fastidia tollit, eiusq; concoctionem iuuat. Longo morbo deiectos & imbecillitate languentes recreat, & ad pristinum robur reducit. Accipit caryophyllorum, cinamomi, spicæ, galangæ, ligni aloes, glycyrrhizæ, pastillorum è rosis, & pastillorum è violis, añ drachmam vnam, & dimidiam. Nucis moschate, maceris, galliæ moschate, zedoariæ, *b* rheipontici, styracis calamitæ, añ drachmam vnam. Margaritarum perforatarum, & non perforatarum, zingiberis, ossis cordis ceruini, ramentorum eboris, *c* blattij hispanici, añ drachmam dimidiam. Moschi, ambaris, cardamomi, libistici, seminis ocimi, añ scrupulum vnum, minus duobus granis. *d* Florum nymphaeæ, scrupulum dimidium. Serici crudi vsti, drachmam vnam. Lapidis saphiri, lapidis iaspidis, lapidis *f* prasii, añ drachmam dimidiam. Nucis Indicæ, drachmas duas. Tragacanthæ, corallij rubei, añ drachmam vnam & dimidiam. Anacardi, iuniperi baccarum, añ scrupulum dimidium, grana sex. Auri puri, drachmam vnam, scrupulum vnum. Sacchari candidissimi, quantum satis erit.

ANNO

ANNOTATIONES.

a Nicolai.) Hæc est legitima, & integra Diamargariton antidoti Nicolai Myrepsi descriptio, quæ etiã in latinis extat codicibus: quãuis manca & mutila, vt pòst fuit ostendemus. Et hanc deinceps pharmacopœi paratam habere in suis officinis debent, sub nomine Diamargariton Nicolai: propter alias, quas mox subiiciemus. Hanc nonnulli Calidam appellant.

b Rheipontici.) Nicolaus græcus manuscriptus habet, *ῥῆς βαρβάρων*. Nam, vt antea quoq; *Rheum ponticum.* aliquoties monuimus, is inter se rheum Ponticum & barbarum confundit. Quum autem hæc Antidotus inter roborantes ac confortantes numeretur, & vterum ferentibus exhibeatur, non est cur illi purgantia permisceamus. Quapropter rheum Ponticum à pharmacopœis accipiendum erit, non rheum barbarum. Id quod Actuarius etiam confirmat, qui habet Rheum simpliciter. Constat autem, tam veteres quàm recentiores Græcos per Rheum, citra adiectionem positum, semper Ponticum, quod ijdem sæpe etiam Rha nominant, intelligere. Huc accedit, quòd Rheum Ponticum ad ventriculi & iecoris imbecillitatem, & item vteri vitia præstantissimum sit.

c Blattij bisantis.) Nicolai codex Græcus habet, Ofsis è naribus purpuræ: quod idem est. *Blattium bisantium.* Nam blattia bisantia, non sunt nisi opercula purpuræ, vt antea quoq; diximus, quæ Nicolaus ossa narium purpuræ propter causam in libro primo expositam nominat.

d Florum Nymphae.) Nicolaus habet, Caphuræ grana sex. Nos, quòd Caphura admodum calida sit, vt supra quoq; fecimus, substituimus flores Nymphae, seu Nenupharis.

e Serici crudi, &c.) Hæc omnia usq; ad finem compositionis in Latinis codicibus desiderantur, & à librario imperito, & qui pleraq; legere haud potuit, præterita. Omitti autem nulla ratione possunt, aut debent. Quum enim partim sint confortantia, partim calescentia, præteriri nequeunt: quòd, vt diximus, roborans sit hæc Antidotus, & ad frigida corporis vitia utilis, vt hoc nomine anacardia, & iuniperi baccas accedere necesse sit. Odio itaq; dignus est Bernardus Desfennius, qui impudenter, contraq; græci codicis fidem, nulla adiecta etiam ratione, hæc simpliciter omitenda decernit. Quis verò non indignaretur Francisco Alexandro, qui me ineptè hæc adiecisse ait, quum tamen omnia in græco Myrepsi codice habeantur. Accedit, quòd nemo non me quali interpretem infidelem accusaret, si præter rationem omitterem quæ Myrepsus studio adiecit: Non igitur erat quod in me transferret, quod perpetuo, multorū sane risu, facit quæ Myrepsus magis attribuenda erant. Rogo autem nobis dicat Franciscus cur ineptè adiecta sint, quæ omnia facultates huius Antidoti à Myrepsus commemoratas mirum in modum auget. Sic nunquam non vitium incidit Franciscus, quod in Matthiolo nulla non in pagina acriter admodum notat.

f Prasij.) Prasius lapis à succo Porri, cui assimilis est, nomen inuenit. Reperitur in Germaniæ metallis ararijs, & argentarijs: & Germanicè Pras vocatur. Officinis inusitatus, quapropter loco eius vtendum erit Smaragdo, qui eandem obtinet facultatem.

g Auri puri.) Posset, ne nimis sumptuosa esset Antidotus, omitti Aurum.

DIAMARGARITON AVICENNAE.

XVII.

VAlet vt præcedens. Priuatim verò imbecillitati stomachi, & cruditati eiusdem, corporis ac cordis exolutioni succurrit. Habet margaritarū non perforatarum, pyrethri, añ drach. vnā. Zingiberis, *b* mastiches, añ vnc. dimidiam. Zedoariæ, *c* petroselinī, castiæ lignæ, cardamomi, nucis moschatae, maceris, añ drach. duas. Cinamomi, drach. quinq;. *d* Benalbæ & rubæ, piperis nigri & longi, añ drach. tres. Ligni aloës, caryophylli, spicæ, glycyrrhizæ, galangæ, añ drach. vnam, & dimidiam. Ramenti auri puri, drach. vnam, scrup. vnum. Ambaris, scrup. dimidium, grana quatuor. Galliæ moschatae, drach. vnam. Styracis calamitæ, rheipontici, añ drach. vnam. Ofsis cordis ceruini, drach. dimidiã. Berberis, drach. dimidiã, gr. tria. Serici crudi vsti, scrup. vnum. Margaritarū perforatarū, drach. vnā, & dimidiã. Blattij bizantijs, scrup. vnū, grana octo. Libystici, feselios, ocimi seminū, añ scrup. dimidium, grana sex. Lapidis iaspidis, saphiri, prasij, añ scrup. dimidiū, grana sex. Sacchari candidissimi.

ANNOTATIONES.

a Auicenna.) Nicolaus falsò ad Galenum autorem refert, quòd in hac Antidoto multa recensentur medicamenta, quæ Galeno ignota fuisse constat: vt est Behen, nux moschata, ambar, blattium bizantium, & id genus alia quæ hic commemorantur.

S b Mastiches.)

*Prasius.
Succedaneū
Prasij.*

- Mastiche.* *b Mastiches.*) Græcus Nicolai codex habet $\mu\omicron\sigma\chi\varsigma$: id est, Moschi, sed haud dubiè mendosè. Neq; enim verisimile est Moschum, rem præciosam ac sumptuosam, pondere quatuor drachmarum ab aliquo vsurpatum esse. Quapropter Latinos & Auicennæ codices secuti, pro moscho substitutum mastichen, vt quæ stomacho accommodatissima sit.
- Cordus.* *c Petroselini, &c.*) Cordus in suo medicamentario libro, post Zedoariam subijcit Doronicum, cuius nulla fit in Nicolao (qui, vt diximus, hanc Antidotum non mancam & mutilam, vt alij faciunt, sed integram habet,) mentio. Dein semen apij subiungit, cuius etiam Nicolaus non meminit, sed pro eo Petroselinum recenset. Verùm ex eo nihil periculi ægrotantibus accedit, quòd Doronicum corroboret, & apij semen idem quod petroselinum possit. Id verò errore non caret, & quidem maximo, quòd Cordus Thapsiæ radicem mox iam dictis subiecit, cui omnes exulcerandi facultatem inesse sciunt: ideoq; intra corpus exhibere facile non debet, præsertim quum mitiora & meliora præsto sint. Nam & Franciscus Alexander, qui me tamen hoc in loco satis grauiter pungit, Thapsiæ vsus parū intra corpus exhibitū parum tutū esse scribit. Vercellis enim elibratā & turpenti loco diuenditam Thapsiæ radicem, tormina, & scroti tumorem in purgatione excitasse refert. Quid multis opus est verbis? dicat per Deum oro Franciscus ipse, in quem vsus reliquis medicamentis hanc compositionem constituentibus Thapsia coniungi debeat? Non certè purgandi, quum Antidotum non sit purgatorium, sed roborans stomachum & cordis imbecillitatem. Non etiam cruditatè curandi, quum id nullo modo possit Thapsia & erodendi facultate donata sit. Quare pro ea Nicolaus Casiam ligneam potius recenset: & rectè quidem quod calefaciendi, adeoq; cruditatè è frigiditate ortam sanandi, itemq; sua leniter adstringendi facultate roborandi vim habeat. Vt hoc nomine è contextu eijcienda, aut atro inducenda colore vox Thapsiæ, & Francisco medius digitus ostendendus sit.
- Cordus.* *d Benalbæ, &c.*) Quæ nunc in hac compositione sequuntur simplicia, omnia in Latinis codicibus & Cordo desiderantur: at minus rectè. Nisi enim omnia hæc addantur, eandem cum priore facultatem non habebit. Nec rectè Antidotus è margaritis appellaretur, nisi vtrasq; id est, perforatas, & non perforatas margaritas, contineret. Vt hinc liquidò appareat, nullos medicamentarios libros hætenus legitimos fuisse.

DIA MARGARITON FRIGIDVM.

* Incerti autoris.

XVIII.

OMnem virium imbecillitatem firmat, syncopen iuuat, ac asthmaticos, tabidos tussientes, longo morbo extenuatos, & imbecillitate languentes recreat, & ad pristinum recuperandum robur conducit. Recipit seminum cucumeris, cucurbitæ citruli, melonum, portulacæ, papaueris albi, santalorum albi & citrini, ligni aloës, zingiberis, rosarum rubearum, florum nymphææ, borraginis, myrti baccarum, añ drach. vnam. Coralli j albi & rubei, añ drach. dimidiã. Margaritarum perforatarum & non perforatarum, añ drachman vnam, & dimidiã. Saccari albissimi.

ANNOTATIO.

a Incerti autoris.) Quia neq; apud Nicolaum, neq; Mesuen, neq; alium quempiam autorem, qui compositiones medicamentorum literis mandauit, reperitur. Cordus id ipsum ex Platearij commentarijs in Nicolaum, descripsit. Alij Dia margariton frigidum vocatum aliter describunt, in eum scilicet qui sequitur modum. Et priori præferendum erit, adeoq; in vsu à medicis reuocandum.

DIAMARGARITON FRIGIDVM ALIVD,

* Incerti autoris.

XIX.

VAlet vt præcedens, Caput santalorum omnium, florum rosarum, & violarum, seminum melonum, pastillorum è rosis, añ drach. duas. Osis cordisceruini, spodij, doronici Romani, behen albi & rubei, spicæ nardi, añ scrup. duos. Margaritarum perforatarum & non perforatarum, añ scrup. dimidiũ. Smaragdij, ramentorū eboris, hyacinthi & saphiri gemmarum, añ drach. dimidiã. Serici crudi vsti, drachmas duas. Seminis intybi & oxalidis, auri puri, añ drachman

drachmam dimidiā. Ambaris, ligni aloes, añ scrup. dimidiū. Florum nym-
pheæ, scrup. vnum. Moschi, grana duo. Sacchari, quod fatis est.

ANNOTATIONES.

a Incerti autoris.) Vt cunq; incerti autoris & hanc esse Antidotum constat, tamen prio-
ri est præstantior, & ad robur cordis conseruandum ac recuperandum efficacior: id quod
omnibus simplicium medicamentorum peritis palam est.

b Oxalidis.) Oxalis Græcis & Latinis herba est, quæ barbaris & Sepalsijs Acetosa no- *Oxalis.*
minatur.

ANTIDOTVS E GEMMIS,

Ioannis Damasceni,

XX.

AD frigida cordis, cerebri, uentriculi, iecoris, & uteri uitia efficacissima.
Nam melancholicos, sine causa manifesta tristes, timidos, solitarios iu-
uat, exhilarat, ad mores probos inuitat. Emendat cordis tremorem, ac synco-
pen. Ventrículū à frigida intemperie imbecillū roborat: & concoctione tum
eius, tū iecoris meliore reddita, corpus bene coloratū reddit. Habet margarita-
rum albarum, *a* drach. tres. *b* Saphiri, hyacinthi, *c* sardæ, granatorū, smaragdi, añ
drach. vñā, & dimidiā. Zedoariæ, doronici, corticum citrei mali, macis, se-
minis ocimi caryophyllati, añ drach. duas. Coralli rubri, charabæ, ramentorū
eboris, añ scrup. duos. Behen albi & rubei, caryophyllorū, zingiberis, piperis
longi, spicæ nardi, folij, croci, cardamomi, añ drach. vnam. Pastillorum de ro-
sis, ligni aloes, añ drach. quinque. Cinamomi, galangæ, *d* zurumbet, añ drach.
vnam, & dimidiā. Foliorum auri & argenti, añ scrup. duos. Moschi, drach.
dimidiā. Ambræ, drach. duas. *e* Sacchari albisimi.

ANNOTATIONES.

Hæc Antidotus, si gemmæ ex quibus constat legitimæ sunt, satis sumptuosa est, ita ut
Regibus & magnatibus hoc nomine magis conueniat, quàm mediocris fortunæ homi-
nibus. Quod hodie viliori precio venditur, non alia de causa accidit, quàm quod à phar-
macopœis legitimæ gemmæ ad huius structuram non vsurpantur.

a Drach. tres.) Alij codices habent drach. duas. Nos emendatiores secuti, drach. tres
adscripsimus.

b Saphiri.) Metuendum ne Saphirus & Smaragdus officinarum adulterini sint. Qua- *Saphirus.*
propter præstat loco earundem, Hyacintho & Granato uti. Quod hic semel monuisse suf- *Smaragdus.*
ficiat.

c Sardæ.) Sardæ, quæ & Sardius & Sardo uocant, à Sardibus ubi primū reperta, sic di- *Sardæ.*
cta gemma: est, quæ gemmarijs nunc Carneolus appellatur, quod colore similis fit carni. *Carneolus.*
Eius usus semper fuit frequens, tum quia facile scalpi posset, tum quia ad signandum esset
valde utilis, ut cuius signum partem ceræ secum non auferret. In puluerem trita, & cum
vino austero pota, sistit menses, & sanguinis per ora venarum profusionem. Quoniam
verò interdum rubro Sardæ corpori candidum Onychis substernitur, ex utraq; gemma *Sardonyches.*
sui generis tertia etiam oritur, & nomen Sardonyches inuenit.

d Zurumbet.) Quod Mauritanis Serapioni præsertim Zurumbet nominatur, id geminū *Zurumbet.*
est. Vñ quod Auicennæ Zarnabo & recentioribus Græcis Zarnabū & Zarnabadiū, Pau-
lo autem Arnabo dicitur. Hoc describitur à Serapione cap. 261. vbi Zurumbet arbore esse
procerā in Oriente prouenientem tradit: folijs longis, colore viridi, in luteum langue-
scente, Salicis modo, sicuti & ramorum cortex. Infrugifera est, citreum spirans odorem.
Eo hodie caremus, ideot; succedaneo eius vtendum erit, quod Paulo & Serapione testi-
bus Cassia lignea, vel Carpesium existit, propterea quod similis naturæ sit. Possidonius eo
non præsentē Cinnamomo vsus est. Alterum Zurumbet, cap. 172. Serapioni est radix ro-
tunda, & globosa, Aristolochiæ rotundæ radici similis. Hæc hodie inter Zedoarias
longas ex India & Oriente affertur. Hinc est quod plerique Zurumbet interpretentur
Zedoariam simpliciter, sed minus rectè. Nam adijciendum erat Rotundam, ut discrimen *Succedaneū*
à uera & longa Zedoaria hac adiectione innueretur. Quapropter pro Zurumbet, *Zurumbet.*
S ij rotunda

rotunda illa nobis vocata Zedoaria accipienda erit. Hinc omnibus palam fit, Matthiolū me, & Cordum falsū erroris insimulare, quod Zurumbet zedoariam interpretati fuerimus, quum ipse potius in errore versetur sanè maximo, eò quod vnicum esse Serapionis Zurumbet existimet. Ita merito accidit, vt quum Matthiolus omnium errores traducere studet, suos magis prodat.

e Sacchari.) Qui in Electuarij formam redigunt, ij pro Saccharo mel Emblichorum usurpant.

PLERES ARCHONTICON,

Nicolai Myreplici.

XXI.

Antidotus^a pleres archontice, prodest cardiacis, tristibus, melancholicis, imbecillo ventriculo, & animi deliquio à corde nato. Præterea eos qui ex diutino morbo penitus extenuati sunt, plurimamq̃ inde imbecillitatē contraxerunt, admodum corroborat. Memoriam amissam recuperat, sensus acuit, comitialibus, asthmaticis prodest, omnemq̃ cerebri debilitatem aufert. Capit cinamomi, caryophyllorum, ligni aloës, galangæ, spicæ nardi, nucis moschatæ, zingiberis, & spodij, floris iunci odorati, cyperi, rosarum, violarum, añ drachynam, grana quindecim. Folij, glycyrrhizæ, styracis, mastiches, sampsychi, ^b balsami, ocimi, cardamomi, piperis longi, baccarū myrti, ^c foliorum citrij mali, añ scrup. duos, grana quinç. ^d Behen albæ & rubæ, corallij, ferici vsti, añ scrup. vnū, grana duo, & dimidium. Moschi, grana septem, & dimidium. ^e Florum nymphææ, scrup. dimidium. Sacchari albissimi.

ANNOTATIONES.

a Pleres archontice.) Nicolao præfens antidotus *ἡλικὴ ἀρχοντικὴ*, id est, implens principalis, siue eximia, dicitur: quòd scilicet mirificam quandā in recuperandis & instaurandis amissis viribus facultatem habeat. Quippe quum quasi impleat, saturosue, adeoq̃ robustos reddat, eos qui imbecilles atq̃ deiectis viribus fuerunt: meritò Græcis *ἡλικὴ*, quasi *ἔμπλεος*, hoc est, implens: & *ἀρχοντικὴ*, id est, principale seu eximium, dictum est. Barbaris medicis, & officinis non rectè Plitifarconicon nominatur.

Pleres archontice cur dicta.

b Spodij.) Et hoc loco neq̃ Græcorum, neq̃ Arabum, siue cannæ spodium vocatum usurpandum erit, sed ebur vstum, vt iam aliquoties monuimus.

b Balsami.) Latini Nicolai codices habent Balsamitæ, sed falsò. Nam in græco Nicolai est, *βαλσάμω*. Et in recolligendis viribus, Balsamum rectius quàm Balsamita adhibetur. Sed quum Balsamo careamus, eius succedaneo vtendum erit.

Error latinorū Nicolai codicum.

c Foliorum citrij mali.) Latini Nicolai exemplaria legunt, Corticum citrij mali, quum græcè sit *κατὰ τὸ φύλλον*. Corticem enim potius quàm folia huic Antidoto inferere voluerunt: q̃ hæc in nostris regionibus haberi nequeant, illas verò facillimè consequi liceat.

d Behen, &c.) Ante Behen in Latinis codicibus scribitur, margaritarū, in alijs Gemmarum. In Græco nulla fit earundem mentio. Adiectæ haud dubiè sunt ex sequenti hanc Antidoto, in qua Nicolaus Margaritarum meminit. Verum quum in corroborando corde Margaritæ vim magnam habeant, nihil prohibeo, quin illas huic Antidoto miscent pharmacopœi pondere, scrup. vnus, & grana duorum, & dimidij. Non erat autem cur annotaret hoc loco Franciscus Alexander hanc compositionem constare simplicibus diminutis, quum antea ego id in meis annotationibus expressis verbis indicauerim. Et mirum est Alexandrum pluris hac in re facere Præpositū, quem tamen nouit esse Myrepsi compilatorem atq̃ abbreviatorem, & de quo non admodum præclare sentit. Quare semper Myrepsi, tanquàm senioris, ac græci exemplaris omnibus esse ratio & autoritas debet, quàm imperiti illius Præpositi.

e Florum Nymphææ.) Nicolaus habet, Caphure granum dimidium. Cur autem pro ea vtamur folijs Nymphææ, suprâ aliquoties dictum est, vt non sit opus hic repetere. Si tibi ita videbitur pro Caphura succum Sedi siue Semperuiui maioris substituere poteris, vt antea quoq̃ monuimus. Quum autem solida sit Antidotus folia aut flores Sedi etiam loco Caphuræ usurpare licebit.

DIA THAMARON.

Nicolai Myreplici.

XXII.

Prodest

PRodest tabidis, tussientibus, stomachicis, difficulter spirantibus, asthmaticis, & ad omnem corporis imbecillitatem. Renum præterea impotentia, & debilitati succurrit. Venerem emortuam efficaciter excitat. Accipit caryophylli magni, qui Italica lingua ^bAntophyllus cognominatur, zingiberis añ drach. quinque, scrup. vnū, grana sedecim. Cinamomi, caryophylli parui, carnis palmularū, añ vnc. dimidiam, scrup. vnū, grana sedecim. Galangæ, spicæ, zedoariæ, costii, pyrethri, ^ccorallij rubei, tragacanthæ, ^drhei Pontici, ^espicæ celticæ, anacardiij, ofsium palmularum, carpobalsami, anisi, baccharum iuniperi, añ f drach. vnam, scrup. duos, grana octo. ^gMargaritarum integrarū & perforatarū, añ scrup. duos. Moschi, grana tria. Blattij bizantis, scrup. duos. Triū piperum, añ drach. vnā, scrup. duos, grana octo. ^bRamentorū auri puri, argenti puri, ofsis cordis ceruini, añ scrup. duos, & dimidium. Ramenti eboris, ambarris, añ scrup. vnum, grana septem. Sacchari candidissimi, quod satis est.

ANNOTATIONES.

^a *Dia Thamarōn.*) Ita inscribenda est hæc Antidotus, propter palmulæ tum carnes, cum nucleos, eius compositionem ingredients. Nam palmula Arabibus Thamar: vt officinis, à digiti forma, quam refert, Dactylus dicitur. In manuscripto Nicolai codice mendosè à Thamar. legitur, *δια ταμαροῦ*, pro *δια ταμαροῦ*. Facilis enim ab *θ* in *κ* lapsus fuit, præsertim in barbara voce: quæ vel ipsi Nicolao, utpote Græco, vel librario ignota fuit. Hinc est, quod in Actuario, qui hanc Antidotum etiam describit, mendosior sit lectio. Siquidem illic scriptum est, *δια ταμαροῦ*, quapropter imperiti interpretes sic dictam esse hanc Antidotum putarunt, quod hominē è morte ad vitam ducat. Eius itaq; falsæ inscriptionis causa nulla alia fuit, quàm quod ex Arabum libris hæc Antidotus sit à recentioribus Græcis descripta.

^b *Antophyllus.*) Et hæc vox satis declarat, ex Arabum libris hanc Antidotū esse transcriptam, quum barbarā esse omnibus constet. Significat autem, Nicolao metipso interprete, grandem caryophyllum, qui scilicet iam ad maturitatem peruenit, nucleo intus duro, bifidoq;.

^c *Corallij rubei.*) Cordus in suo medicamentario libro, præter Græci & Latini codicis fidem, Album quoq; corallium adiecit.

^d *Rhei pontici.*) Non Rha barbarum, vt Cordus est interpretatus: sed veterum rha Ponticum, vel quod hodie officinis ita vocatur, accipiendum erit, idq; propter causas antè sepe expositas.

^e *Spicæ celticæ.*) Latini codices habent, Saliuncæ: nulla planè alia de causa, quàm quod Saliuncam non nisi Spicam celticam, vel vt hodie nominant, Romanam, atqui falsò, vt supra quoq; diximus, esse putauerint. Est enim Saliunca à Spica celtica diuersa planta, quemadmodum in nostris de stirpium historia commentarijs plenius monstrauius.

^f *Drach. vnam, scrup. duos, grana octo.*) Sic etiam habet Latinus Nicolai codex. Quare præter omnium codicum fidem Cordus hic pondus variauit.

^g *Margaritarum, &c.* Harum in latinis codicibus nulla fit mentio. Nos Græci exemplaris fidem secuti, illas præterire haud potuimus: præsertim quum ad roboris consecutionem plurimum momenti habere margaritas, omnibus in confesso sit. Variant, & hic ad finem usq; Latini codices, à Græcis: vt iterum pateat, hætenus nullas in officinis compositiones fuisse integras, ac legitimas.

^h *Ramentorum auri.*) Hodie potius folijs auri vtuntur, quod ramenta ob grauitatem suam promptè fundum petant, nec æqualiter hoc nomine compositionibus commisceantur. Quod semel hoc loco monuisse satis sit.

DIA CINAMOMV.

Ioan. Damasceni.

XXIII.

Antidotus è cinamomo concoctionem iuuat, pituitæ putredinem prohibet, ac alimentum in corpus distributionem promouet. Recipit cinamomi tenuis & selecti, drach. quindecim. ^bCinamomi vilioris, enulæ, añ. vnc. dimidiam. Galangæ, drach. septem. Caryophyllorum, piperis longi, ^ccardamomi, zingiberis, ^dgranorum paradisi, macis, nucis moschatae, ligni aloës, añ drach. tres. Croci, drach. vnam, ^eSacchari purissimi, drach. quinque. ^fSacchari albissimi, quantum satis est.

S ij ANNO-

- Cinamomum tenue.* *a Cinamomi tenuis.*) Intelligit optimum, quod, Dioscoride teste, tenuibus est ramulis, iucundi odoris, acre, ac mordens.
- Cinamomum vilius.* *b Cinamomi vilius.*) Mesuæ filius habet Darfeni cinnami, quod idem est. Nam Darfeni Mauritanis est Cinamomum. Sed Cinamum vilius Cinamomi species est, Serapione teste, inualidi odoris, solutarumque virium. Dioscorides Pseudocinamomum appellat, quòd quandam Cinamomi faciem præbeat. Quare hoc loco deprauati sunt ferè omnes Mesuæ filij codices, qui habent Darfeni cumini: quum scribendum sit, Darfeni cinami. Mesuæ namque filius vtrunq; Darfenium seu cinamomum, selectum & vile, huic compositioni permiscet, postremumque cum Serapione & alijs Mauritanis Cinamum nominat. Non igitur rectè Cordus Cuminum huic Antidoto in suo medicamentario lib. inserit, quum eius nullam Mesuæ filius fecerit mentionem. Secutus itaque exemplaria mendosa, pro Cinami legit Cumini. Et quum hæc compositio sit è Mauritano Mesuæ desumpta, vt in eius dictionis explicatione, quicquid Franciscus Alexander dicat, Mauritanorum sequamur iudicium oportet. Quamquã tandem in nostram concedat sententiam, & vbi Cinamomi ac Darfeni legitur, pro altero primariæ castæ æquale pondus: pro altero autem duplum eiusdem substituendum, fateatur.
- Cardamomi.* *c Cardamomi.*) Intelligit id quod ita hodie officinis medicorum vocatur.
- Heil.* *d Granorum paradisi.*) Mesuæ filius habet Heil. Ceterum Heil, non est nisi ea Cardamomi species, quæ Seplatij Granum paradisi nuncupatur. Cordus hic reprehensione dignus est, quòd Heil silentio transijt.
- Cordi lapsus.* *e Sacchari purissimi.*) Mesuæ filius habet Zucchari tabarzeth, quod idem est. Hoc autem speciebus permiscetur, vt eo expeditius ad vsum quotidianum conseruentur.
- Zaccharum tabarzeth.* *f Sacchari albissimi.*) Hoc adijcitur, quando species in orbiculos, vel vt hodie nominant, rotulas digeruntur.

DIAXYLALES.

Ioannis Damasceni.

XXIII.

Antidotus è ligno aloës prodest vitij cordis, ventriculi, & iecoris frigidis, easque partes roborat. Ob id cordis palpitationem, & animi defectiorem sanat, exhilarat, concoctionem iuuat, orisque halitum commendat. Capit ligni aloës crudi, rosarum rubearum, añ vnc. vnam. Caryophyllorum, spicæ nardi, macis, nucis moschatae, galliæ moschatae, cubebæ, cardamomi, granorum paradisi, mastiches, cinamomi, cyperi, iunci odorati floris, zedoariæ, behen albæ & rubæ, folij, serici crudi, margaritarum, coralli rubei, charabæ, foliorum & corticij citrij mali, ocimi caryophyllati, sisymbrij, menthæ siccæ, piperis longi, zingiberis, añ vnciam dimidiam. Moschi, scrup. vnum. Ambaris, drachmam vnam, & dimidiam. Sacchari albissimi.

LAETIFICANS a GALENI.

b Nicolai.

XXV.

LAetitiam, colorisque bonitatem efficit. Concoctionem iuuat, & canicem arcet. Habet florum ocimi caryophyllati, croci, zedoariæ, xylobalsami, caryophyllorum, corticij citrij mali, galangæ, macis, nucis moschatae, styracis calamitæ, añ drachmas duas, & dimidiam. Ambaris, moschi, e florum nymphæ, añ drach. dimidiam. Anisi, ramentorum eboris, thymi, epithymi, añ drach. vnam. Margaritarum, d scrup. duos. Ofsis cordis ceruini, drach. dimidiam. Auri foliati purissimi, argenti foliati puri, añ scrupulū dimidiam. e Sacchari albissimi, quod satis est.

ANNOTATIONES.

a Galeni.) Falsò ad Galenum refertur hæc Antidotus: quod inde fit manifestum, quia moschus, ambar, margarita, & caphura eius structuram ingrediuntur: quæ Galeno incognita fuisse constat.

b Nicolai.) In Græco manuscripto codice, quem nos in Latinum conuertimus sermone,

nem, Antidotus hæc, quod sciam, non habetur. In Latino autem exemplari, seu paruo Nicolai Præpositi vocati Antidotario, ad eum quem exposuimus modum refertur.

c Florum nymphaea.) Nicolai codex habet, Caphuræ: pro qua nos flores nymphaeae, aut violarum, propter causam antea sæpius dictam, substituiimus.

d Scrupulos duos.) Nicolai exemplar habet drachmam vnam. Verum quia hoc pondus antea præcessit, suspicio est locum esse deprauatum, quod alias margaritas à præcedentibus non separasset, sed planè coniunxisset, & ana dictionem subiunxisset. Parum autem refert, drachmam vnam aut scrupulos duos recipias, quod margaritæ roborandi corpora facultatem habeant eximiam.

e Sacchari candidissimi.) Si in solidam digesseris formam. Quod si verò liquidam facere volueris Antidotum, tunc adijcere oportet, succi cotoneorum, pomorum odoratorum dulcium, boraginis, & vini veteris partes æquales: ea scilicet quantitate & mensura, quæ despumando & decoquendo saccharo sufficiat.

LAETIFICANS RASIS.

XXVI.

Ad affectus cordis, ventriculi, iecoris, quas partes etiam roborat, admodum confert: palpitationem cordis emendat, valenter exhilarat, & concoctionem furat, coloremque viuidum efficit: Capit melissæ, corticis citrij mali, caryophyllorum, galliæ moschatae, mastiches, croci orientalis, cinamomi, nucis moschatae, cardamomi, *b* seminis Pæoniae, behen albæ & rubæ, zedoariae, doronici, seminis ocimi maioris, seminis ocimi caryophyllati, añ vnc. dimidiam. Moschi, scrup. vnum. Sacchari albisimi, quod fatis est. formentur orbiculi, seu, vt vocant, tabulae. Si verò in liquidam digerere formam Antidotum volueris, tunc prædictas species cum sequenti Serapio misce, vt electuarij accipiat consistentiam: quod recipit myrobalanorum chebulorum numero *c* viginti. Emblicorum numero triginta. Triti myrobalani coquantur in tribus aquæ libris, donec ad vnam redeant, dein colentur, & colaturæ adijciatur mellis despumati libra vna. Dein bulliant, quoad aqua consumpta sit, & ad iustam consistentiam veniat: & postquam feruor remiserit, inspergantur species.

ANNOTATIONES.

a Rasis.) In libro nono ad Almanforem, capite decimotertio, de Melancholia.

b Seminis Pæoniae.) Razes habet Neheremisch: quam sanè dictionem etsi variè interpretantur, nihil enim certum aut solidum est in Arabum doctrina, tamen maior pars autorum eò inclinat, vt semen Pæoniae esse statuunt. Quorum nos etiam sententiam secuti sumus, propterea quod constat Pæoniam ventriculum, & iecur roborare: id quod huic etiam Antidoto tribuitur.

Neheremisch.
Nihil certum aut solidum in Arabum doctrina.

c Numero viginti.) Cordus habet quadraginta. Nam duplicato in sequentibus omnibus vsus est pondere, ita vt emblichos sexaginta aquæ libras sex, & mellis despumati libras duas sumendas esse voluerit. Nos Razis codicum fidem secuti, simplici mensura ac pondere potius vtendum esse duximus. Nihil autem refert, vtram amplectaris conficiendi rationem.

DIANISV, IOANNIS

Damasceni.

XXVII.

Antidotus ex Aniso intemperiem ventriculi frigidam, & à pituita cruda natam sanat. Crasis quoque flatibus illic procreatis succurrit. Crudam denique pituitam in ventriculo procretam absorbit, tussique diuturnæ prodest. Recipit anisi, drach. viginti. Glycyrrhizæ, mastiches, añ vnc. vnam. Carei, macis, galangæ, zingiberis, cinamomi, foeniculi, añ drachmas quinque. Tritum pipærum, calaminthes, pyrethri, cassiæ lignæ, añ drach. duas. * Granorum paradisi, caryophyllorum, cubebæ, spicæ nardi, croci, añ drachmam vnam, & dimidiam. Sacchari candidissimi.

* Heil.

S iij DIA

LEONHARTI FVCHSII
D I A C Y M I N V.

Nicolai Myreplici, numero 100.

XXVIII.

Antidotus è cymino, confert frigiditati thoracis, stomachi, inflatis, colicis, febre quartana laborantibus, & ventriculi concoctionem iuuat. Accipit cumini die nocteq; in aceto macerati, & dein in vmbra exiccati, drachmas octo. scrup. vnum. Cinamomi, caryophyllorum, añ^a drach. tres, scrup. duos. ^bGalangæ, ^cthymbræ, calaminthæ, zingiberis, piperis nigri, añ drach. vnam, scrup. duos. Ammios, libyftici, añ drach. vnā, scrup. vnum, grana sex. Piperis longi, spicæ, ^dnucis moschatae, añ scrup. duos, & dimidiū. Sacchari albissimi.

ANNOTATIONES.

Cordus.

^a Drach. tres, scrup. duos.) Cordus secutus Latinorum codicum lectionem, habet drach. duas, & dimidiā. Nos verò fidem potius Græci manuscripti exemplaris sequi volumus, quod legit L β σκρπ. ε. Scrupuli enim quinque efficiunt drachmam vnam, & scrupulos duos. Hallucinatus est quoq; Dessennius, qui legit drach. duas, scrup. dimidium. Mirum autem est quod Franciscus Alexander hoc loco laudet, quod integritati suæ hanc compositionem restituerim, quum alias non raro reprehendat, quod pondera & simplicia mutauerim, ita tamen codice græco monente.

Dessennij
error.

^b Galangæ.) Immutatum hic & ordinem simplicium, aliamq; quàm in Latinis codicibus ponderum esse rationem, vides. Ita namq; scriptum erat in græco Nicolai codice, qui plus autoritatis quàm Latinus habere meritò debet.

^c Thymbræ.) Pro ea pharmacopœi Satureiam vsurpent.

Ioannes Agri
cola.

^d Nucis moschatae.) Latini codices ante nucem moschatam Cardamomi mentionem, quod tamen in græco desideratur codice, faciunt. Nec eius meminit exemplar, quod opera Ioannis Agricolaë nostri Ingolstadij est excusum. Est autem haud dubiè ex altera Dia cuminu Antidoto, quæ præsentem apud Nicolaum sequitur, in contextu insertum. Nos quia in Græco non erat, omisimus, vt sincera & legitima esset huius Antidoti structura.

DIA CALAMINTHES.

a Galeni.

XXIX.

Antidotus è calamintha Galeni, crassa & lenta attenuat, & discutit, vrinas mouet, ac miliebres menses. Habet calaminthæ, pulegij, petroselinii, feseleos, añ^b vnc. vnam. Seminis apij, cacuminū siue comarum thymi, añ vnc. duas. Libyftici, vnc. octo. Piperis, vnc. viginti quatuor. Sacchari albissimi.

ANNOTATIONES.

^a Galeni.) Libro quarto de Tuenda valetudine, capite sexto. Vbi, qualia esse debeant simplicia, quæ huius Antidoti compositionem ingrediuntur, docet. Verum quum ex ijs regionibus quas ipse memorat, hodie medicamenta illa non afferantur: satis erit, si nostratibus, optimis tamen, & ritè collectis, vtamur.

^b Vnciam vnam.) Gallenus passim duplum accipit pondus. Verum quia magna est hæc quantitas, præstat simplex pondus, quod nos fecimus, vsurpare.

DIA CALAMINTHES.

a Nicolai Myreplici.

XXX.

Vtilis ad refrigerationem thoracis, & tussientes. Item ad refrigerationem stomachi, abolitam appetentiam, ad eos qui difficulter concoquunt, & eos quibus stomachus celeriter inflatur. Capit calaminthes, pulegij, feseleos, piperis nigri, petroselinii, añ drach. tres, scrup. duos. Libyftici, drachmas duas, scrup. vnum. Seminis apij, scrup. vnum. Ameos, ^bthymi, anisi, cinamomi, zingiberis, añ scrupulos duos. Sacchari candidissimi.

ANNO.

ANNOTATIONES.

a Nicolai.) Nam Mesue filij vſitata non eſt, nec à Galeni niſi ponderum ratione diſtat. Præſtat itaq; hac Nicolai, quæ plura quàm Galeni ſimplicia recipit, & legitima, adeoq; è Græco tranſcripta eſt, vti Deſſenius eam mutilam, & deprauatam reſert.

Deſſenius.
Comæ.

b Thymi.) Comæ autem, ſiue ſummitates thymi intelliguntur, vt in ea quæ præcedit.

DIA LACHA MAIOR.

Mesue filij.

XXXI.

Antidotus è lacha magna, facit aduerſus ventriculi frigus, ventriculum & iecur roborat, obſtructiones atq; inflationes viſcerum, iecoris potiſſimum & lienis aperit, eorumq; duritiem diſſoluit. Aquam intercutem, & malum corporis habitum ſanat & emendat, menſes ciēt, vrinas mouet, lapidem renum & veſicæ frangit. Accipit lachæ *a* lotæ, *b* rhabarbari, añ drach. tres. Spicæ nardi, maſtiches, *c* coliculorum iunci odorati, abſinthij, ſucci *d* eupatorij, ſabinæ, aſari, amygdalarum amararum, coſti, myrrhæ, rubiæ tinctorum, ſeminum apiij, aniſi, fœniculi, ammeos, *e* ariftoſochiæ, gentianæ, croci, cinamomi, hyſſopi, caſiæ lignæ, *f* cacuminum iunci odorati, bdellij, añ drachmā vnam, & dimidiā. Piperis, zingiberis, añ drachmam vnam. Sacchari albiſſimi.

ANNOTATIONES.

a Lachæ lotæ.) Quomodo Lacha ſit abluenda, ſuo docebimus loco, vt non ſit neceſſe hic explicare. In calce enim huius libri, abluendi ac præparandi medicamentorum rationem ſeorſim trademus. Lauatur autem, iunci odorati ſorum & ariftoſochiæ decocto: ut eſſentiæ tenuitate aſſumpta, valentius obſtructiones aperiat.

Lacha lotæ.

b Rhabarbari.) Quum Antidotus hæc in hoc ſit parata, ut obſtructiones ſoluat, non autem vt aluum ſubducatur: præſtat hic etiam rha Ponticum officinis nominatum vſurpare, quàm rha barbarum iſdem dictum. Eius autem Mesue filius fecit mentionem, quod veterum Rha ignorauerit.

Rhabarbari.

c Coliculorum iunci odorati.) Quum hanc compositionem Iuncus odoratus, qui Squinantus barbaris appellatur, bis ingrediatur, hoc loco culmi, ſiue coliculi eius ſunt accipiendi. Deſſenius hanc compositionem, vt omnes ferè alias, deprauauit.

Iuncus odoratus.

d Succi Eupatorij.) Hic Græcorum Eupatorium, quod vulgus Agrimoniam nominat, vſurpari non debet: ſed id quod à Meſue deſcribitur, & Græcis Ageratum. Eius hiſtoria eſt in primo noſtrorum de Stirpium hiſtoria commentariorum tomo.

Squinantus.
Deſſenius
compositionis
veterum deprauator.

e Ariſtoſochiæ.) Eſt eandem facultatem omnes habeant Ariſtoſochiæ, tamen quum rotunda ſit tenuiſſima, & ad omnia Galeni etiam teſtimonio, efficacior: vbicunq; Ariſtoſochia, vt hoc loco, ſimpliciter efferitur, rotunda vſurpari debet.

Eupatorium

f Cacuminum iunci odorati.) Per cacumina ſeu ſummitates Iunci odorati, non intelliguntur niſi eius flores, qui in cacumine huius herbæ ſunt conſtituti. Verùm quia flores ad nos hodie non deferuntur, neceſſe eſt tenerimas eius partes è cacumine decerptas arripiamus, aut geminum pondus Schoenanthos indamus.

Mesue filij.
Ariſtoſochia
rotunda.
Cacumina
iunci odorati.

DIA LACHA N.

a Nicolai Myreſici. Numero 123.

XXXII.

Antidotus è Lacha confert iocinerofis, lienofis, malo corporis habitulaborantibus, nephriticis, ſtomachi inflationibus, & viſcerum. Item iocineris, & lienis obſtructionibus. Recipit lachæ *b* infectorū, vnc. vnam & dimidiā, drach. tres. Spicæ, coſti, carpobalfami, xylobalfami, caſiæ lignæ, cinamomi, acori, croci, aſari, floris iunci odorati, *c* ſenæ, rheibarbari, maſtiches, ariftoſochiæ longæ & rotundæ, añ drach. nouem. Gentianæ, ſeminis apiij, fœniculi, aniſi, polij, caryophylli, cumini, eupatorij, abſinthij, phu, nucis moſchatae, cardamomi, galliæ moſchatae, cubebarum, añ drachmas tres. Sacchari, quantum ſatis erit.

ANNO.

- a Nicolai.*) Hæc etsi vſitata non eſt, tamen quum ad ſoluendas obſtructiones ſit efficaciſſima, in vſum reuocari poteſt: propterea quòd ad eam quam Meſues deſcribit, proximè accedat, & pluribus etiam ſimplicibus conſtet
- Lacha infectorum.* *b Infectorum.*) Græcè eſt *λαψίωρ*. Quæ verò ſit Lacha infectorum, primo abundè dictum eſt libro. Actuarius habet, Repurgate.
- Rheum barbarum.* *c Sena, rhei barbari.*) Si rheum barbarum, quod hodie ita vocatur, ad huius Antidoti ſtructuram accipiatur: dubium haud erit, quin aluum ſit ſubductura, præſertim quum Sena illi coniungatur, & pondus ſit vnc. vna, drach. vna. Quia verò obſtructionum ſolueudarum gratia hæc Antidotus magis vſurpatur, præſtat pro rha barbaro accipere rheum Ponticum vocatum: quod ita minus ſumptuoſa ſit futura Antidotus. Actuarius quidem Rheum Indicum indendum eſſe docet, ſed quinque drach. duntaxat pondere.

DIA CVRCVMA.

a Meſue filij.

XXXIII.

Antidotus eſt *b* curcuma magna, ventriculi, iecoris, lienis morbos frigidos & diurnos fanat. Item obſtructiones, hydropem, malum corporis habitum, inflationes, vitioſum corporis colorem, renum & velicæ vitia frigida, vrinamque euocat. Habet croci, aſari, petroſelinii, dauci, aniſi, ſeminis apij, añ vnciã dimidiã. Rhei barbari, ſpicæ, *c* mei, añ drach. ſex. Coſti, myrrhæ, caſiæ lignæ, floris iunci odorati, radicis rubiæ, carpobalfami, *d* ſucci abſinthij, ſucci eupatorii, *e* olei balfami, añ drach. duas. Calami odorati, cinamomi, drachmam vnam, & dimidiã. Scordij, *f* ſcolopendrij, ſucci glycyrrhiæ, añ drach. duas, & dimidiã. Tragacanthæ, drachmam vnam. Sacchari albiſſimi.

ANNOTATIONES.

- a Meſue.*) Hæc Meſue filij Antidotus ex centeſima decimanona, & centeſima vigeſima ſecunda Nicolai Myreſi eſt collecta: quod ex collatione vriuſque autoris omnibus ſit maniſeſtiſſimum.
- Dia curcuma vnde dicta.* *b E curcuma.*) Mirum admodum eſt, cur hæc Antidotus eſt curcuma ſit inſcripta, quum Curcuma eius ſtructuram non ingrediatur. Curcumam autem vſitatam hodie officinis intelligimus, quæ non eſt niſi Ciperi Indici radix, vt libro primo diximus. Nec Serapionis & aliorum Arabum, quæ non eſt niſi Chelidonium, inaudienda erit. Quapropter ſuſpicio eſt, Curcumam apud Meſue filium hoc loco idem quod crocum ſignificare. Aut certè Antidoti inſcriptio per imperitum librarium deprauata eſt, qui pro *δια κρόκου*, legit *δια κέρκουμα*, vt etiam apud Nicolaum legitur. Reſtè autem hæc Antidotus eſt croco inſcribitur, quum primum medicamentum hunc conſtituens ſit Crocus.
- Monachi commentatores filij Meſue.* *c Mei.*) Monachi, qui in Meſue filium Commentarios ſcripſerunt, ante Meum inferendum Phu eſſe contendunt: nullo alio argumento moti, quàm quòd Auicenna in ſua Diacurcuma eius etiam meminerit. Quasi verò neceſſe ſit, in Meſue filij deſcriptione omnia commemorari, quæ in Auicennæ memorantur. Cur igitur in hac Antidoto deſideratur Capparidis Romana? cur ſuccus liliij? Debebant itaque Monachi eadem ratione, qua phu, hæc etiam duo inter ea que Antidotum hanc conſtituunt, recensere medicamenta. Quapropter quum neque in Nicolai, neque in alijs quos ipſe viderim Meſue codicibus phu, mentio fiat, merito à nobis omiſſum eſt.
- Eupatorium Meſue.* *d Succi abſinthij & Eupatorii.*) Hic iterum Ageratum pro Eupatorio ſumendum erit. Atque ſciendum, quòd ſucci illi, vt Glycyrrhiæ, denſandi ſunt. liquidi enim ſolidis Antidotis non conueniunt.
- Oleum balfami.* *e Olei balfami.*) Opo balfamum intelligit, cuius vice ſuccedaneo eius vtendum erit.
- Scolopendrium.* *f Scolopendrij.*) Herbam, quæ Ceterach hodie dicitur, inaudire oportet per Scolopendrium, non lingua ceruina vulgò dicta, hæc tollendi obſtructiones facultatem haud obtineat, vt in Phyllitidis hiſtoria copioſè monſtrauimus.

DIA PRASIV.

Nicolai Myreſici.

XXXIII.

Anti-

Antidotus è marrubio confert tabidis, tussientibus, ijs qui defluxionibus, distillationibusq; è capite obnoxij sunt. Item hebetudini oculorum, & palati vitijs, oris putredinibus: & in vniuersum, omnibus vitijs tussim afferentibus. Calculos atterit, & ijs qui difficulter mingunt prodest. Caput marrubij viridis drach. quinç, & dimidiam. Tragacanthæ, pinearū repurgatarum, amygdalarum, pistaciorum, carnis palmularum, caricarū, vuarum passarum, añ drach. tres, & dimidiam. Cinamomi, caryophyllorū, nucis moschatae, macis, ligni aloes, galangæ, spicæ, zingiberis, zedoariæ, glycyrrhizæ, rhei Pontici, anacardiij, styracis, mastiches, myrrhæ, *galbani, terebinthinæ, iridis, aristolochiæ rotundæ, radicis capparidis, gentianæ, piperis nigri, anisi, foeniculi, anethi, seminis apij, sinonis, saxifragæ, añ drach. duas. Hermodactyli, ^acastaneæ, origani, peucedani, floris iunci odorati, cardamomi, piperis albi, ^bcarnabadij, libyftici, ^cvincetoxicij, añ drach. vnam, & dimidiam, granū vnum, & dimidium. Pulegij, ^dbalsami, ^eabrotoni, costi, pyrethri, thymbræ, ocimi, pæoniae, amomi, crui, añ drach vnam, scrup. vnum. grana duo. Xylobalsami, casia lignea, corallij, ramenti eboris, carpobalsami, dauci cretici, añ drach. dimidiam. Moschi, ambaris, ofsis cordis ceruini, añ grana duodecim. Mellis despumati, aut Sacchari albissimi, quod fatis. Nonnulli quilibet quidam facere antidotum volunt pro Saccharo accipiunt Mellis lib. quatuor. Dein capiunt marrubium, siccum corallium, Resinam pineam, Vini ueteris, vncias tres, & decoquant cum caricis, cumq; vuis passis exemptis acinis, donec vinum absumat, postea vtraq; contundunt, & reliquis admiscunt, adiiciuntq; terebinthinam cum melle, atque ita probe ebulliunt. Vbi verò ab igne amouere volunt, imponunt species, & quum probe subactæ fuerunt, reponunt in vase.

ANNOTATIONES.

* *Galbani, Terebinthinæ.*) Hæc si in solidam formam redigitur medicamentum hoc omittere erunt. Sin liquidum futurum est, indenda veniunt. Quum itaq; multa simplicia si solidum futurum sit hoc medicamentum omittere sint, præstat illud liquida forma constructum, Nicolai exemplo in officinis profare, quàm solida.

^a *Castaneæ.*) Græcè est κασάνου. In Latinis codicibus omnibus desideratur. Tamen à Nicolao haud dubiè reliquis hanc Antidotum constituentibus est permista, vt distillationes inhibeat ac sistat: perinde atq; caro palmularum, quæ itidem adstringit & deficcat, adeoq; distillationi sistendæ apta est.

^b *Carnabadij.*) Hoc loco vt apud Simeonem Sethi, pro Careo accipitur. Quod etiam Carnabadij testantur Latini codices, qui in vniuersum omnes pro Carnabadio habent Carui.

^c *Vincetoxicij.*) Variè interpretantur Vincetoxicum recentiores. Nonnulli enim Iberin esse putant. Alij Thlaspin. Quidam Anemonem syluestrem. Quæ sanè herbæ omnes quum eiusdem sint facultatis, ideo nihil refert vtram ex ijs accipias. Officinæ nostrates hodie pro Vincetoxico vsurpant Asclepiada herbam, quam illi Hirundinariam vocant.

^d *Balsami.*) Græcus Nicolai codex habet βαλσάμου. Cordus balsamitæ legit, Latini cordis fidem secutus. Non video, quod tamen ille affirmat, quo modo in vetere aliquo probato autore vox balsami significet Mentham. Et nisi quis eius rei testimonium aliquod proferat, mihi haud persuadebit. Præferamus igitur huic coniecturæ Græci exemplaris fidem, in quo disertè, vt diximus, Balsami fit mentio. Quum autem Balsamo destituamur, eius succedaneo vtendum erit. Quod quale sit, suo monstrauimus loco.

^e *Abrotoni.*) In omnibus Latinis codicibus legitur pro Abrotoni, Distamni. In græco tamen Nicolai exemplari est disertè ἀβροτόνου. Nihil autem refert, Abrotonum aut Distamnum vsurpes, quum eiusdem sint facultatis, & vtrunq; eos præstet effectus, quos Antidoti inscriptio pollicetur.

DIA IREOS SIMPLEX.

XXXVI.

Præstat ferè idem quod sequens. Accipit iridis, vnciâ dimidiam. Sacchari candi seu candefacti, specierum diatragacanthæ frigidae, añ drach. duas. Sacchari albissimi.

DIA

LEONHARTI FVCHSII
DIA IREOS * SOLOMONIS.

Nicolai Myrepsici.

XXXVI.

ANtidotus ex iride, prodest ad columellam, quæ veluti acus intus pertusa videtur: ad vocem etiam amissam, similiter asthmaticos, & difficulter spirantes. Recipit iridis, vnc. vnam. Pulegij, hyssopi, glycyrrhizæ, añ drach. sex. Tragacanthæ, ^b amyli, cinamomi, zingiberis, piperis, amygdalarum, nucum pinearum, añ drach. tres. Caricarum sine acinis, carnis palmularum, vuarum pinguium exemptis acinis, añ drach. tres, & dimidiam. Styrcis rubri, drach. duas, scrup. vnum. Sacchari albissimi.

ANNOTATIONES.

^a *Solomonis.*) Nicolao simpliciter δι' ἱρεως inscribitur. Recentiores autem Solomonis dictionem adiecerunt, vt hac ipsa adiectione eam à simplici, quæ præcedit, discernent.

Amylum.

^b *Amyli.*) In Latinis codicibus omnibus desideratur, quum tamen in Græco manuscripto codice disertè sit ἀμύλου. Non est autem omittendum Amylum, propterea quod ad columellam defluentione laborantem, & exulceratam plurimum conferat. Quod testatur Dioscorides, qui Amylum contra fluentiones, caua vlcera, exasperatum guttur efficacem esse scribit. Ita pauca, aut ferè nullæ compositiones integræ hæctenus in officinis fuerunt. Et hic me notat Franciscus Alexander, quod aduersus Actuarij sententiam Amylum addiderim, quum tamè eius rei rationem etiam subiecerim, quod ille silentio tranfit. Non autem nescius fui hanc vocem in Actuarij compositione desiderari, sed id tantum præstare volui, vt Lector intelligeret, cur hoc loco pro semine lini, cuius in Nicolai codice mentio fit, Amylum substituerim. Mirum autem cur Franciscus haud cogitet se crebrò Matthiolo obtrudere crimen, à quo profecto ipse alienus nequaquam est.

^c *Styrax rubeus.*) Quid sit Styrax ruber recentioribus Græcis & Arabibus, libro primo diximus. Præstaret quidem styracem optimum ac liquidum, quem Calamiten vocant, vsurpare: verùm quum siccus siue cortex magis ad hanc compositionem, quæ arida est, quadret, ideo illum Nicolaus potius vsurpare voluit, quàm liquidum.

DIA HYSSOPV.

* Nicolai.

XXXVII.

ANtidotus ex hyssopo, confert ad vitia capitis frigida, columellam exicat, arteriam asperam purgat, tussim compescit, omnia frigida thoracis & stomachi vitia emendat, & concoctionem iuuat. Habet hyssopi, iridis, thymi, piperis nigri, añ drach. triginta. Pulegij, thymbræ, rutæ, cumini, añ drach. viginti. Carnis palmularum, tragacanthæ, passularum exemptis acinis, ^b fœniculi, añ drachmas decem. Zingiberis, anisi, carei, libystici, añ drachmas quinque. Sacchari albissimi.

Climax.

ANNOTATIONES.

^a *Nicolai.*) In Latinis duntaxat codicibus habetur, in Græcis desideratur. Rarissimè in vsum venit: quapropter omitti potuisset.

^b *Fœniculi.*) Miratur hoc in loco Franciscus Alexander cur glycyrrhizam præterierim, quum mihi magis mirandum sit, cur ipse omiserit fœniculum, cuius expresse in Nicolai codicibus mentio fit: & glycyrrhizam ac sicum addiderit, quum tamen neutrius ibidem mentionem faciat Nicolaus. Ita passim in aliorum dictis reprehendendis oculatus est Alexander, in suis verò erratis animaduertendis plane cæcus.

DIA TRION PIPEREON.

* Nicolai.

XXXVIII.

ANtidotus è tribus piperum generibus ventriculi refrigerationibus, acido ructui, quartanis, resolutis, iocinerosis, & inflationibus auxiliatur. Capitrium piperum, añ vnc. vnam. Zingiberis, thymi, seminis anisi, ^b apij, añ vnciam dimidiam, Sacchari quod satis est,

ANNO

ANNOTATIONES.

a Nicolai.) Hæc proximè accedit ad Diatrion piperum simplex Galeni: quæ ita dicta est, quod minimè sit medicamentosa, nec ex varijs, vt sequens, medicamentis composita, adeoq; citra negocium ab ijs qui hanc sumpserunt cõcoquitur. Danda itaq; ijs qui parum concoxerunt, & qui recens frigus in ventriculo cõtraxerunt, & pituitosum succum: item ijs quibus cruditas est multa in primis venis. Galenus de vnoquoq; genere piperum accipit drachmas quinquaginta. De reliquis tribus, drachmas octo.

b Apj.) Galenus in sua compositione Apium non habet. Qui igitur magis simplex esse cupit medicamentum hoc, ab eo apium detrahat.

Diatrion piperum simplex.

DIA TRION PIPERON.

a Mesuræ filij.

XXXIX.

Hæc Antidotus magis fluxionibus, quæ à capite ad thoracem descendunt, conuenit. Accipit trium piperum, añ aur. quinq;. Zingiberis, thymi, anisi, aur. duos. Spicæ nardi, *b* ammeos, añ aur. vnum. Cassiæ lignæ, asari, helenij sicci, seminis *c* apij, seseleos, añ aur. dimidium. Sacchari albissimi.

ANNOTATIONES.

a Mesuræ.) Hæc planè est quam Galenus lib. 4. de Tuenda sanitate damnat, veluti nimis medicamentosam. omnia namq; quæ structuram huius Antidoti cõstituunt, medicamenta, illic nominatim perstringit.

b Ammeos.) In Latinis codicibus est Amomi: sed quum Galenus loco iam citato distictè Ammeos mentionem faciat, & Amomum hodie vix, & à paucis tantum cognoscatur, Ammi autem verum iam afferatur, & omnibus ferè cognitum sit, præstat Ammeos semen quàm Amomi, ad structuram huius Antidoti vsurpare. Nec erat cur testè me pungeret Franciscus Alexander, quasi temere Amomum omiserim.

Diatrion piperum compositum. Ammi.

c Apj.) Ex hac Antidoto Apij semen, est in præcedentem simplicem translatum.

DIA ZINGIBER.

a Incerti autoris.

XL.

Recipit zingiberis, galangæ, caryophyllorum, cinamomi, nucis moschatae, granorum paradisi, piperis longi, macis, cardamomi, spicæ nardi, rhei Pontici, rosarum rubearum, añ scrup. dimidium, granatria: Pinearum repurgatarum, vnc. dimidiam. Pistaciõrum, drach. duas. Anisi, fœniculi, glycyrrhizæ rasæ, croci, añ drach. dimidiam. Sacchari albissimi.

ANNOTATIO.

a Incerti autoris.) Cordus, & alij Nicolao ascribunt, quum tamen neq; in Latinis, neq; in Græco, quod sciam, Nicolai codice hæc Antidotus habeatur. Quapropter incerti autoris compositionem esse iudico, ad ventriculum roborandũ, & firmandum excogitatam.

ELECTVARIVM DVCIS.

a Nicolai.

XLI.

Valet ad cruditatem, & inflationem stomachi & intestinorum, ileon, & calculum. Recipit anisi, drach. duas, grana sedecim. Glycyrrhizæ, mastiches, añ scrup. duos, grana quinq;. Chamædryos, cinamomi, zingiberis, galangæ, fœniculi, carei, añ scrup. vnum, grana quindecim. Cassiæ lignæ, calaminthæ, dauci, pyrethri, piperis albi, piperis longi, cyperi, floris iunci odorati, iridis, amomi, folij, asari, añ scrup. vnum. Spicæ nardi, croci, gummi Arabici, tragacanthæ, seminis anethi, calami aromatici, cubearum, caryophyllorum, carpobalsami, cardamomi, libyfici, seminis *b* hipposelini, baccarum iuniperi, seseleos, quinquefolij, seminis asparagi, seminis citri, radicis acori, ammeos, rhei Pontici,

T

Pontici,

Pontici, nucis moschatae, ligni aloes, ocimi, lithospermi, feminis saxifragae, citruli, cucurbitae, cucumeris, melonis, scariolae, petroselinii, behen albae, behen rubrae, styracis calamitae, an scrup. dimidium, grana quinque. Penidiorum, vnc. dimidiam, scrup. duos, & dimidium. Sacchari albisimi.

ANNOTATIONES.

a Nicolai.) In Graeco non extat codice: quapropter, nisi à nonnullis in vsum quotidianum vocata esset, omitti potuisset.

Hipposelinii.
Lithospermii

b Hipposelini.) Petroselinum Macedonicum ab officinis vocatur, vt libro i. diximus.

c Lithospermi.) Milium folis hodie nominatur: quod etiam libro primo monuimus.

d Grana quinque.) Sic legendum, non tria, veluti typographi negligentia factum est, qui pro quinque tria legit. Nam in Nicolai codice sunt grana quindecim, quae constituunt scrupulum dimidium, & grana quinque.

ELECTVARIVM IVSTINI.

a Nicolai.

XLII.

Valet aduersus dolorem renum, calculos atterit, & difficultati vrinae succurrit. Habet cinamomi, folij, costi, spicae nardi, casie lignae, aristolochiae rotundae, helenij, hyssopi, pulegij, arthemisiae, quinquefolij, piperis albi, erui, petroselinii, libyistici, hipposelinii, feminis vrticae, lithospermi, saxifragae, baccarum iuniperi, feminis asparagi, seseleos, apij, anethi, rutae, citrij mali, foeniculi & anisi feminum, baccarum lauri, an drach. vnam, & dimidiam. Sacchari albisimi.

ANNOTATIONES.

a Nicolai.) Neque haec in graeco Nicolao, quod sciam, habetur: sed tantum in Latinis codicibus reperitur.

Eruum.
Succedaneum
Eruum.
Libypticum.
Succedaneum
Libyptici.

b Erui.) Orobium Graeco nomine appellant officinae. Quum verò Eruum legitimum hodie nondum à nostratibus pharmacopoeis agnoscat, succedaneo eius vtendum, quod est Ciceris nigri semen, vt supra quoque dictum est.

c Libyptici.) Neque Libypticum verum hodie habetur in nostratibus officinis, igitur eius succedaneo interim dum agnoscat vtendum: quod Staphylini semen erit, aut certe id quod ipsis Leuisticum vocatur. Eandem namque facultatem obtinet. Aut id, cuius nos iconem in altero tomo de hist. stirpium dedimus.

ANTIDOTVS ENVCIBVS.

Incerti auctoris.

XLIII.

Antidotum è nucibus mirifice aduersus pestiferae luis contagia confert. Accipit iuglandium, numero viginti. Ficum pinguium, numero quindecim. Rutae, manipulos duos. Absinthij, parthenij, scabiosae, an manipulum vnum. Radicis aristolochiae longae, vnc. dimidiam. Radicis aristolochiae rotundae, vnc. vnam, & dimidiam. Radicum tormentillae, petasitis, pimpinellae, dictamnii albi nominati, an vncias duas. Baccarum lauri, drachmas tres. Foliorum dictamnii Cretensis, manipulum vnum. Cornu ceruini vsti, drachmas duas, & dimidiam. Macis, myrrhae, boli armenij, terrae Lemniae, an drachmas tres. Salis marini, drachmam vnam, & dimidiam. Florum borraginis, manipulum vnum. Corticum citrij mali, vnciam dimidiam. Contusa & trita omnia, & per cribrum tenuissimum traiecta, excipiantur quantitate sufficienti mellis despumati, vt formam electuarij accipiat.

ANNOTATIONES.

Et si

Etsi mihi non satis constat quis huius compositionis autor sit, tamen ad propulsanda pestis contagia satis conducere videtur. Immutauimus tamen in plerisque non solum pondera, sed & medicamenta simplicia. Sublatis enim nonnullis, ut nuce vomica, quæ quid sit in hodiernum vsq; diem ignoratur, pro ea alia substituimus meliora. Neq; enim Serapionis nux vomica est, ut secundo nostrorum de stirp. historia commentariorum tomo capite de malo Stramonia ostendimus. Præstat igitur hanc, tanquam ignotam, prorsus abijcere, & pro ea vti alio, quod ad præfens institutum conferre potest. Nos in eius locum Cortices citrij mali aut semen eius, substituimus.

Nux vomica quid sit ignoratur.

a Parthenij.) Cotulam foetidam vulgus herbariorum appellant, quemadmodum alibi *Parthenium.*

b Petasitis.) Hanc nos, propter admirandam quam habet aduersus pestilentiam facultatem, adiecimus. Nec vlla ratione hæc ipsa pharmacopœis negligenda & omittenda erit.

Petasites.

c Foliorum Dictamni Cretensis.) Et hæc à nobis addita sunt.

ANTIDOTVS EX OVO.

Incerti autoris.

XLIII.

Antidotus ex ovo magnam efficaciam aduersus pestilentia cōtagia habet. Constat ex oui vitello, cum quo tantum Croci primo, reiecto albumine, permiscetur, vt oui putamen denuo compleri possit. Deinde tandiu affatur, quo ad nigrescat. Tum pistillo conteritur, & ei admiscentur, Seminis *b* eruceæ, radicis tormentillæ, *c* dictamni nostratis, albiue, angelicæ, *d* laserpitij germanici, añ vnc. dimidia. Terræ *e* lemnia, drach. duæ. Ligni aloës, corallij rubri, añ drach. vna. *f* Radicis petasitis, scrup. duo. Cornubestia vnicornis, scrup. dimidius. Theriacæ Andromachi tantum quantum vniuersa pendent. Commistis omnibus, formetur electuarium solidum.

ANNOTATIONES.

Antidoto hac olim Maximilianus, optimus & prudentissimus Imperator, vsus est, vt hinc etiam appareat illam non esse contemnendam, propterea quod à tanto principe non temerè vsurpata & in precio fuerit.

Maximilianus Imperator.

a Affatur.) Non desunt qui hanc antidotum propterea minus probent, quod Croci vis affando frangatur, atq; ita neq; Crocus, neq; vitellus ægrotis prodesse possit, sed medicamentarius siue pharmacopœus ex eis lucrum faciat. Fieri quidem nequit, quin Croci vim ex affatione non nihil frangi fateamur, tamen non est cur ob id vniuersum suam facultatem amittere antidotum existimemus. Neq; etiam temerè ipsam affari, vnà cum vitello credamus. Quum enim ad leuorem teri, quod maximè in huius antidoti constructio ne requiritur, crocus & vitellus nequeant, necesse est vt per affationem sicciora, adeoq; ad terendum aptiora, reddantur. Qua de re in præparatione medicamentorum plura.

Crocus & vitellus cur affantur.

b Erucæ.) Duabus de causis Erucæ semen huic antidoto permiscetur, vna vt in longum tempus illud conferuet: altera, vt per vrinam educat noxia, quod in pestilentia optimum existit.

c Nostratis.) Quia Cretensis Dictamni folia tantum vsitata sunt.

d Laserpitij Germanici.) Magistrantiam vulgus & officinæ medicorum vocant.

Laserpitium germanicum.

e Lemnia.) Terram sigillatam nominant.

f Radicis petasitis.) Alij pro ea nucem vomicam iniiciunt. Verum vt paulo ante dictum est, quum non satis constet, quid sit nux vomica officinarum, & Serapionis nux vomica vomitum admodum moueat, atq; ægri antea abundè satis ad vomitum in hoc morbi genere irritentur, præstat has planè abijcere, & pro eis radice petasitis, omnium præstantissimo remedio, & facili parabili vti.

ELECTVARIVM REGIVM.

Mesuae filij.

XLV.

Electuarium regium, cerebrum, cor, thoracem, ventriculum roborat. Habet pinearum excorticatarum, vncias octo. Amygdalarum purgatarum, *T ij* *b* vncias

b uncias sex. Sacchari albi, libras quatuor. Stillaticij rofarū liquoris, lib. vnam, & dimidiam. *c* Olei amygdalarum dulcium recentis, rosacei, añ vnc. tres. Cinamomi selectissimi, *d* drach. octo, & semis. Caryophyllorum, añ drachmas tres. *e* Santali flauī, añ drach. tres. Ligni aloës, drach. quatuor. *f* Ambræ, drach. vnā. Moschi, scrupulum dimidium.

A L I V D.

XLVI.

Electuarium regium alterum, idem potest. Accipit pinearum excorticatarum, vnc. sex. Amygdalarum dulcium etiam delibratarum, vnc. quatuor. Stillaticij rofarum liquoris, libram vnam, & dimidiā. Rosarum rubearum, vnc. vnam, & dimidiam. Santalorum flauorum, drach. tres. Sacchari albi, lib. quatuor. Ambaris, drach. vnam. Moschi, scrupulum dimidium.

ANNOTATIONES.

Dulciarij
panes.
Marze panes.

a Regium.) Ita verò dictum est, quod eo vsi sint reges, & principes, alijq; qui delicijs studebant. Hodie eiusmodi Electuaria, latinis dulciarij panes, vulgò corrupta ex massa panis voce, Marze panes, vel Marcij panes vocantur, vbi scilicet cum saccharo in formam liborum, ac panis coguntur. Horum hic facere mentionem volui, vt pharmacopœi hinc conficiendorum horum panum exemplum caperent.

b Vncias sex.) Meliores codices legunt vncias quinque, quod etiam facit Nicolaus Myrepticus.

c Olei amygdalarum, &c.) Olea hæc ex hac compositione profus sunt amouenda, quod vomitum, si simul alijs misceamus, moueant. Hinc est quod Nicolaus Myrepticus in sua compositione, quam mox subiiciemus, ea omiserit.

d Drachmas octo.) Castigatioribus in codicibus legitur, drach. quatuor, & dimidiam. Nam præstat Cinamomi, & aliorum etiam aromatum imminutam esse quantitatem.

e Santali flauī.) Et hi omitti possunt, quod gustui multorum ingrati sint.

f Ambaris.) Et hæc nimia est quantitas, quod non solum sumptuosam, sed & nimio odore ingratam compositionem efficiat.

D V L C I A R I V M.

Nicolai Myrepticī.

XLVII.

Antidotus ad tussientes, de fluxione capitis laborantes, & ad imbecillitatem corporis admodum bona. Caput nucum pinearū, vnc. octo. Amygdalarum, drach. *b* quinque. Cinamomi, *c* vnciam vnam. Caryophylli, maceris, añ drach. *d* septem. Ligni aloës, drach. *e* sex. Santali flauī, drach. quinque. Ambaris crudi, drach. vnam. *f* Sesami repurgati, vnc. vnam. *g* Vrticæ feminis, vnc. dimidiam. *h* Gossipij feminis, vnc. dimidiam. Moschi puri, filiquas tres. Sacchari & stillaticij rofarum liquoris, quod satis est.

ANNOTATIONES.

a Dulciarium.) Hoc subiicere placuit, vt Mesuæ filij Electuarijs regijs aliquid lucis accederet. Nā vel Nicolaus ex Mesuæ filio, vel vterq; ex vno eodemq; autore ipsis vetustiore, has compositiones descripserunt. Id quod è medicamentis ipsis quæ compositiones illas constituunt, fit manifestum. Sunt enim, paucis exceptis, vtrobiq; eadem.

b Quinq;.) Apud Mesuæ filium sunt drachmæ sex, quum tamen hanc lectionem errore non vacare satis constet, quod Nicolaus, & meliores etiam filij Mesuæ codices quinque tantum drachmas habeant.

c Vnciam vnam.) Et hic Mesuæ filij codices variant, minusq; rectè dimidiam vnciam adijciunt.

d Septem.) Apud Mesuæ filium desunt drachmæ quatuor.

e Sex.) Ibidem duæ desiderantur drachmæ.

f Sesami.) Additur exemplo veterum, qui *σέμιμα*, & *πράγματα*, hoc est, placentas, & bellaria ex Sesamo, & melle parabant.

g Vrticæ semē.) Non temerè Vrticæ semen adijcitur, nam illi singularis facultas inest educendi ex thorace quæ crassa, & lenta sunt.

h Gossipij semē.) Siquidem semen hoc tussi & thoracis vitij mirum in modum confert. Vt igitur

igitur Dulciarium suum Nicolaus ad tussim & thoracis vitia totum accommodauit, ita medicis pro varietate affectuum quibus laborant ægrotantes iam hæc quæ dicta sunt, iam alia quædam nucibus pineis, & amygdalis addi possunt. Sic utiq; in calidis affectibus in aromatum locum substitui possunt semina lactuæ, portulacæ, intybi, melonum, cucurbitæ, & cucumeris. Quod adijciendū esse duxi, vt subinde ad Marcios vocatos panes conficiendos pharmacopolæ instructiores essent.

DIA SPERMATON.

⁊ Nicolai Myrepsici.

XLVIII.

Antidotus è seminibus confert ad ea, ad quæ Antidotus exaniso, & cumino. Capit cumini, carei, ammeos, anisi, dauci, apij, petroselini, amomi feminum, añ^b drach. duas. Cinamomi, libyfici, añ drach. vnam. Zingiberis, galangæ, cardamomi, caryophylli, spicæ, folij, añ drach. dimidiam. Seseleos, scrupulum vnum. Piperis longi, ^c scrup. dimidium. Sacchari albissimi.

ANNOTATIONES.

^a Nicolai.) Est & alia è seminibus Mesuæ filij, huic persimilis, demptis ponderibus, quæ in Mesuæ filio sunt maiora: & quod hic petroselini etiam mentio fit, quæ in Mesuæ descriptione desideratur. Vtraq; concoctionem ventriculi iuuat, obstructions aperit, lienteriam sanat, & dolores viscerum à flatibus excitatos placat. Est digna quæ in vsum reuocetur, tum propter veteres, qui crebrò ea usi sunt, tum propter miram suam facultatem.

^b Drachmas duas.) Nicolaus habet L α, id est, drachmam vnam, sed minus rectè. Est enim climax, ideoq; vt primum eius pondus sit drachmæ duæ oportet.

^c Scrupulum dimidium.) Nicolaus habet, grana quindecim, id est, scrupulum dimidiū, & grana tria. Nos ne Climacis rationem turbaremus, scrupulum dimidium tantum de pipere adijcere volumus.

ANTIDOTVS CORDIALIS.

Incerti autoris.

XLIX.

Cor è pestis contagione maximè conseruat & tuetur. Accipit radicū dictamni albi, siue pseudodictamni, zedoariæ, herbæ tunicæ vocatæ, seu betonicæ altilis, tormentillæ, añ vnc. dimidiam. Radicis pimpinellæ, drach. tres. Dictamni cretensis, scordij, trifolij odorati, ligni aloes, añ drach. duas. Sigilli Lemnij, boli armenij, corticum citrij mali, croci, fantalorum rubeorum & alborum, ramentorum eboris, añ drach. vnam. Coralli albi & rubei, charabæ candidæ, vnicornu, phu, granatorum, margaritarum, hyacinthorum, añ scrup. duos. Serici crudi vsti, antheræ, mastiches, añ drach. dimidiam. Osis cordis ceruini, scrup. vnū. Moschi, ambreg, añ scrup. dimid. Sacchari albissimi, qd satis est.

DE MEDICAMENTIS TVM LENIENTIBVS

ALVVM, TVM PURGANTIBVS, LIQVIDIS ET
solidis, Sectio quinta.

⁊ FLORES CASIAE NIGRAE.

I.

SILIQVAE casia ponderosæ, & quæ concussa non resonant, aperiuntur, ac contenta in illis medulla cum laminis & seminibus suis eximitur. Exempta super angustū, setisq; equinis contextum inuersum cribrum projiciuntur. Post cribrum supra feruentis aquæ vaporem imposito, medulla casia auerso cochlearis conuexo hinc inde traducitur, vt per cribrum paulatim traiciatur. Quicquid verò medullæ hac ratione per cribrum traiectū est, con-

T iij festim